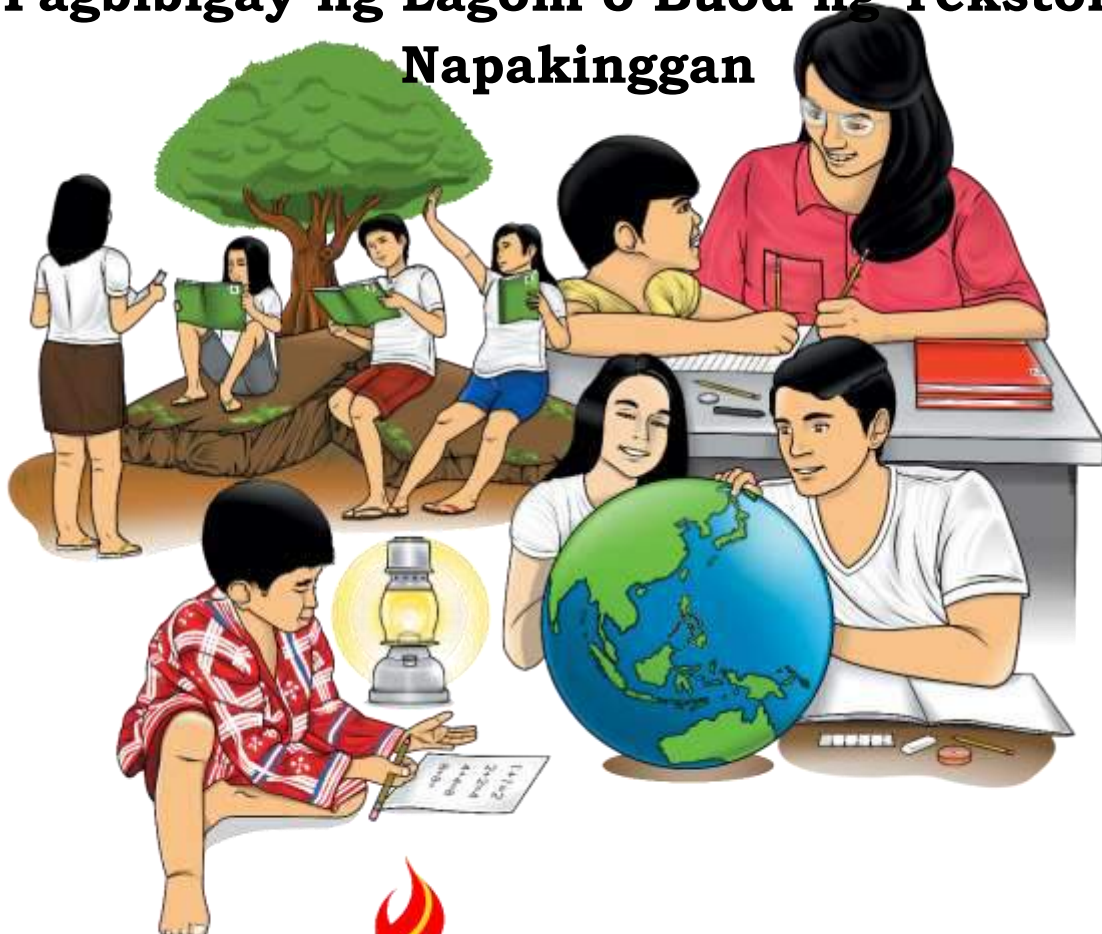

Filipino

Ikatlong Markahan – Modyul 1:

**Pagsagot sa mga Tanong Tungkol sa
Napakinggang/Binasang Ulat at Tekstong
Pang-impormasyon**

**Pagbibigay ng Lagom o Buod ng Tekstong
Napakinggan**

Filipino – Ikaanim na Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikatlong Markahan – Modyul 1:

- **Nasasagot ang mga Tanong tungkol sa Napakinggang Ulat at Tekstong Pang-impormasyon**
- **Nakapagbibigay ng Lagom o Buod ng Tekstong Napakinggan**

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Clarissa V. Sayon/Antonette S. Espora
Editor:	Juliet P. Quezon
Tagasuri:	Juliet P. Quezon, Edwin Pameroyan, Carmel Joy P. Aujero, Roselyn C. Roldan, Celestino S. Dalumpines IV, Antonette Espora
Tagaguhit:	Ednan Jamandre/Ana Mae P. Aujero
Tagalapat:	Jerry R. Baguios/Joy P. Nakamura, Leomel B. Ledda
Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma, Cynthia G. Demavivas Elena P. Gonzaga, Federico P. Pillon, Jr. Juliet P. Quezon, Carmel Joy P. Aujero

Inilimbag sa Pilipinas ng Department of Education – Region VI

Department of Education – Region VI

Office Address: Duran Street, Iloilo City

Telefax: (033) 336-2816 (033) 509-7653

E-mail Address: region6@deped.gov.ph

FILIPINO

Ikatlong Markahan – Modyul 1:

**Pagsagot sa mga Tanong Tungkol sa
Napakinggang/Binasang Ulat at
Tekstong Pang-impormasyon**

**Pagbibigay ng Lagom o Buod ng
Tekstong Napakinggan**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Kumusta kaibigan? Handa ka na bang maglakbay sa bagong kaalaman?

Magaling kung ganoon! Alam mo ba na ang tamang pagbasa at pakikinig sa anumang uri ng teksto ay makatutulong sa pagsagot nang tama sa mga tanong? Pinapalawak at hinahasa nito ang iyong kaalaman tungo sa kasanayang pang-unawa. Nakatutulong din ito upang makapagbibigay ka ng tamang lagom o buod. Ngayong handa ka na, simulan na natin!

Pagkatapos mo ng modyul na ito, inaasahang:

- Nasasagot mo ang mga tanong tungkol sa napakinggang/binasang ulat at tekstong pang-impormasyon (**F6PB-IIId-3.1.2; F6PB-IIId-3.2.2**) at
- Nakapagbibigay ka ng lagom o buod ng tekstong napakinggan. (**F6PN-IIId-19**)

Subukin

Bago tayo magpatuloy, sagutin mo muna ang inihanda kong Gawain. Sa tulong ng iyong tagapagdaloy o kasapi ng pamilya, ipabasa ang ulat sa ibaba. Pagkatapos mapakinggan, sagutin ang mga tanong.

Piliin ang titik ng tamang sagot at gawan ng lagom o buod ang ulat na may 3-5 pangungusap batay sa rubric sa ibaba. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

A. Panuto: Basahing mabuti ang teksto. Humanda sa mga gawaing nakaabang sa mga sumusunod na pahina.

Buwan ng Wika

ni Clarissa V. Sayon

Ipinagdiriwang ang Buwan ng Wika tuwing Agosto bawat taon. Ngayong 2019, ang paksa ng Buwan ng Wika ay “Wikang Katutubo: Tungo Sa Isang Bansang Filipino.”

Ika-2 ng Agosto, 2019 nang ipinagdiwang ng Violeta Integrated School ang Buwan ng Wika sa Violeta Open Court. Nagkaroon ito ng panimulang palatuntunan.

Ito ang unang linggo ng buwan. Ang lahat ng mga guro ay aktibong nagsidalò upang ipagdiwang ang araw ng ating pambansang wika. Ipinakita rin ng mga mag-aaral ang kanilang suporta at pagmamahal sa wika. Kabilang din sa mga dumalo ang mga mag-aaral mula sekundarya, elementarya at kindergarten na bibong-bibo sa pagpapakita ng paggalang sa wika. Sinimulan ang programa sa panalangin at pag-awit ng pambansang awit.

Pinangunahan nina Bb. Clarrisa V. Sayon, Gng. Janice E. Jimiera at Bb. Ruth Macaroncio, bilang mga guro ng palatuntunan. Ipinakilala nila ang iba't ibang makabagong salita na naidagdag sa ating bokabularyo taon-taon sa pamamagitan ng mga bagong teknolohiya o imbensyon na kasalukuyang naaayon sa ating panahon.

Ika-5 ng Agosto, nagkaroon ng *Poster Making Contest*. Ito ay kinabibilangan ng mga mag-aaral mula ikaapat hanggang ikaanim na baitang sa elementarya, ikapitong hanggang ikasampung baitang sa sekundarya.

Ika-12 ng Agosto, nagkaroon ng deklamasyon mula ikaapat hanggang ikaanim na baitang sa elementarya at sa sekundarya naman mula sa ikapito hanggang ikasampung baitang.

Ika-19 ng Agosto, idinaos ang *Manuel L. Quezon Look-A-Like*. Dito ipinakita ang galing sa pagrampa sa entablado at talino ng mga kalahok sa pamamagitan ng kanilang talumpati.

Ika-26 ng Agosto, nagkaroon ng pangwakas na gawain. Dito ipinakita ng mga mag-aaral kung paano nila ipaliwanag ang mga larawan sa pamamagitan ng pagsulat. Nagtapos ang pagdiriwang sa pamamagitan ng pagkorona sa mga Binibini ng Wika 2019.

Naging makabuluhan ang pagdiriwang ng Buwan ng Wika sa taong ito. Hindi lamang ito sinalihan ng mga mag-aaral at mga guro kundi naging aktibo rin ang mga magulang. Ang lahat ay nakiisa upang maisakatuparan at maabot ang ganap na kamalayan na mahalin at pahalagahan ang ating sariling wika, ang Wikang Filipino.

B. Panuto: Basahing mabuti ang bawat tanong at piliin ang titik ng tamang sagot. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Mga tanong:

- _____ 1. Ano ang ipinagdiriwang tuwing buwan ng Agosto?
- A. Buwan ng Nutrisyon
 - B. United Nations
 - C. Buwan ng Wika
 - D. Araw ng Kalayaan
- _____ 2. Saan ipinagdiwang ang Buwan ng Wika 2019?
- A. Benita Jarra Elementary School
 - B. Violeta Integrated School
 - C. Gov. Emilio Gaston Memorial Elementary School
 - D. Napilas Integrated School

- _____ 3. Sino ang tinaguriang “Ama ng Wikang Pambansa”?
- A. Rodrigo Duterte
 - B. Manuel L. Quezon
 - C. Amado Aquilar
 - D. Lapu Lapu
- _____ 4. Ano ang tema ng pagdiriwang?
- A. “Wikang Katutubo: Tungo Sa Isang Bansang Filipino”
 - B. “Kabalikat ng bawat Batang Filipino”
 - C. “Isang Bansang Ipagmalaki kahit Kanino”
 - D. “Pilipinong Nagkaisa, Tagumpay ng bawat Isa”
- _____ 5. Bakit mahalagang ipagdiwang ang Buwan ng Wika?
- A. Upang bigyang pugay ang ama ng Wikang Pambansa
 - B. Upang gunitain ang Kulturang Pilipino
 - C. Upang pahalagahan ang Wikang Filipino
 - D. Lahat ng sagot sa itaas ay tama
- _____ 6. Paano ipinagdiriwang ng Violeta Integrated School ang Buwan ng Wika?
- A. Naghugas ng kamay
 - B. Nagkaroon ng *film showing*
 - C. Nagdala ng mga prutas at gulay
 - D. Nagkaroon ng palatuntunan at iba’t-ibang patimpalak sa loob ng isang buwan

C. Panuto: Gawan ng lagom o buod ang ulat na may 3-5 pangungusap batay sa rubric sa ibaba. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Lagom o buod:

Rubrik sa paggawa ng lagom o buod:

Rubrik sa Pagsulat ng Lagom o Buod ng Tekstong Napakinggan				
	4	3	2	1
Tiyak na naisulat ang mahalagang detalye tulad ng pamagat, may-akda, tauhan at lugar				
Nailahad nang malinaw ang pangunahing ideya at mahahalagang detalye				
Maikli, malinaw at mabisa ang pagbubuod				
Nakagagamit ng sariling salita sa pagpapahayag na hindi nahihwalay sa mensahe ng teksto				
Organisado at malinis ang pagkasulat				
Kabuoang iskor				

Katumbas ng bawat iskor:

1 - Nangangailangan ng Pagpapabuti
2 - Katamtaman

3 - Mahusay
4 - Napakahusay

Aralin

1

Pagsagot sa mga Tanong Tungkol sa Napakinggang/Binasang Ulat at Tekstong Pang-impormasyon

Pagbibigay ng Lagom o Buod ng Tekstong Napakinggan

Balikan

A. Panuto: Basahing mabuti ang sumusunod na teksto at ihanda ang sarili sa mga gawaing nakatakda sa mga sumusunod na pahina.

Lungsod ng Silay

Ang Lungsod ng Silay ay isang ikatlong klaseng lungsod sa lalawigan ng Negros Occidental, Pilipinas. Ayon sa 2015 sensus, ito ay may populasyon na 126,930 sa may 5,557 na kabahayan. Bahagi ito ng Pook Metropolitan na tinatawag na Metro Bacolod, na kinabibilangan ng mga lungsod ng Bacolod at Talisay. Sa lungsod matatagpuan ang bagong Paliparang Pandaigdig ng Bacolod-Silay; na pumalit sa Paliparang Domestiko ng Lungsod ng Bacolod.

Madalas tawaging "Paris ng Negros" ang Silay, dahil sa malawak nitong kalipunan ng mga napapanataling mga sinaunang kabahayan. Higit sa tatlumpo ng mga kabahayan na ito ay naitalagang mga makasaysayang pook ng Pambansang Komisyong Pangkasaysayan ng Pilipinas na bahagi ng Pambansang Palantaang Pangkasaysayan ng Silay. Noong 2015, ipinagdiwang ng lungsod ang ika-58 na anibersaryo ng pagkakatatag bilang lungsod. Pangalawang lungsod ang Silay na maitalagang museong lungsod, kasunod ng Vigan sa Ilocos Sur. Ito ay nahahati sa 16 na barangay. Na pinamumunuan ngayon ng aming alkalde na si Hon. Mayor Mark Andrew Arthur J. Golez.

Hinango ang taguring *Silay* mula sa pangalan ng isang puno na malawakang tumutubo sa lugar na ito. Ang Kansilay ang opisyal na pang-lungsod na puno ng Silay. Ginawan ito ng isang uri ng kwento. "Ang alamat ni Prinsesa Kansilay." May isang katutubong alamat na nagsasabi kung paano nakuha ng Lungsod ng Silay ang pangalan nito. Ikinukuwento na noong mga kapanahunan ng mga datu at mga rajah, mayroon isang namuhay na prinsesang si Kansilay. May lumusob na mga pirata sa bayan ngunit nagapi naman ang mga ito dahil sa pamumuno ng prinsesa. Lumaban ang prinsesa bilang isang tunay na mandirigma. May mga moog na dating pumapalamuti sa mga gusaling pampubliko ng lungsod na naglalarawan sa kaniyang pagiging mandirigma, may iwinawasiwas na talibong, isang maikling espada na may iisang matalas na gilid lamang. Nalupig ang mga pirata, ngunit

namatay ang prinsesa sa kabila ng tagumpay na ito. Napagmasdan ng kaniyang kasintahan ang kaniyang paglisan sa mundo ng buhay. May dalamhating inilibing nila ang kanilang pinakamamahal na prinsesa. Sa kanilang pagkamangha, mayroong isang punong tumubo sa ibabad ng kaniyang puntod. Ito ang unang puno ng Kansilay, ang huling regalo ng matapang na prinsesa, para sa kaniyang mga mamamayan.

<https://tl.wikipedia.org/wiki/Silay>

B. Panuto: Basahing mabuti ang bawat tanong batay sa binasang ulat at piliin ang titik ng tamang sagot. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

- _____ 1. Sino ang alkalde ng Lungsod ng Silay?
 - A. Mayor Mark Andrew Arthur J. Golez
 - B. Mayor Neil E. Lizares III
 - C. Mayor Evelio R. Leonardia
 - D. Mayor Marvin Malacon
- _____ 2. Ano ang paksa ng ulat na binasa?
 - A. Lungsod ng Bacolod
 - B. Lungsod ng Talisay
 - C. Lungsod ng Silay
 - D. Lungsod ng Victorias
- _____ 3. Ilan ang populasyon ng Lungsod ng Silay batay sa 2015 na census?
 - A. 100,000
 - B. 126,930
 - C. 150,000
 - D. 200,000
- _____ 4. Saang lalawigan makikita ang Lungsod ng Silay?
 - A. Sa lalawigan ng Negros Occidental
 - B. Sa lalawigan ng Negros Oriental
 - C. Sa lalawigan ng Iloilo
 - D. Sa lalawigan ng Cebu
- _____ 5. Ilan ang barangay ng Lungsod ng Silay?
 - A. 20 na barangay
 - B. 16 na barangay
 - C. 40 na barangay
 - D. 12 na barangay
- _____ 6. Sa anong puno hinango ang taguring Silay?
 - A. Sa puno ng durian
 - B. Sa puno ng mangga
 - C. Sa puno ng kansilay
 - D. Sa puno ng niyog

- _____ 7. Ano ang ipinagdiwang ng lungsod ng Silay noong 2015?
- A. Ika-58 na anibersayo ng pagkakatatag bilang lungsod
 - B. Fiesta ng simbahan sa Lungsod
 - C. Araw ng Kalayaan
 - D. Bagong Taon
- _____ 8. Pang-ilang lungsod ang Silay na naitalagang museong lungsod ng bansa?
- A. Unang lungsod
 - B. Pangalawang lungsod
 - C. Pangatlong lungsod
 - D. Pang-apat na lungsod
- _____ 9. Bakit madalas tawaging *Paris of Negros* ang lungsod ng Silay?
- A. Dahil sa malawak nitong kalipunan ng mga napapanatiling mga sinaunang kabahayan
 - B. Dahil marami ditong pumupuntang turista
 - C. Dahil sa pangalan ng lungsod
 - D. Dahil mga pagdiriwang dito
- _____ 10. Paano naging bahagi ng Pambansang Palantaang Pangkasaysayan ang Lungsod ng Silay?
- A. Dahil higit na tatlumpo ng mga kabahayan na ito ay naitalagang mga makasaysayang pook ng Pambasang Komisyon pangkasaysayan ng Pilipinas.
 - B. Dahil malalaking puno na makikita sa lungsod
 - C. Dahil mga sinaynang taong tumira dito
 - D. Dahil mga masasarap na pagkain ng gawang Silay.

Tuklasin

A. Panuto: Basahing mabuti ang sumusunod na teksto at ihanda ang sarili sa mga gawaing nakatakda sa mga sumusunod na pahina.

Ulat ni Liza

Isang malakas na lindol ang yumanig sa Davao del Sur noong ika-6 ng Setyembre, 2020. Ito ay may lakas na 6.4 *magnitude*. Dahil sa lakas ng pagyanig, maraming mga bahay at gusali ang nasira. Gumuho ang mga lupa sa iba't ibang bahagi ng Davao del Sur. Sa takot, nagsilikas ang mga tao sa ligtas na lugar.

Nagpadala ng tulong ang pamahalaan sa mga nasalanta ng lindol. Maraming mga pribadong indibidwal at grupo ang nagbigay ng mga *relief goods*. Ang iba naman ay nagbigay ng tulong pinansyal. Sa panahon ng sakuna, dapat lahat tayo ay alerto at laging handa.

B. Panuto: Basahing mabuti ang bawat tanong at piliin ang titik ng tamang sagot. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

- _____ 1. Ano ang yumanig sa Davao del Sur?
 - A. bagyo
 - B. sunog
 - C. baha
 - D. lindol

- _____ 2. Kailan ito nangyari?
 - A. Setyembre 6, 2020
 - B. Setyembre 7, 2020
 - C. Setyembre 8, 2020
 - D. Setyembre 9, 2020

- _____ 3. Gaano kalakas ang pagyanig?
 - A. 6.3 magnitude
 - B. 6.4 magnitude
 - C. 6.5 magnitude
 - D. 7.0 magnitude

- _____ 4. Saan nangyari ang lindol?
 - A. Mindanao
 - B. Davao City
 - C. Davao del Sur
 - D. Davao del Norte

- _____ 5. Paano paghandaan ang mga sakuna?
 - A. Maghintay sa tulong ng pamahalaan
 - B. Paghingi ng tulong sa barangay
 - C. Tandaan ang mga paalaala sa mga dapat gawin sa panahon ng sakuna
 - D. Isawalang bahala ang mga paalaala

C. Panuto: Gawan ng lagom o buod ang ulat na may 3-5 pangungusap batay sa rubric sa ibaba. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Lagom o buod:

Rubrik sa paggawa ng lagom o buod:

Rubrik sa Pagsulat ng Lagom o Buod ng Tekstong Napakinggan				
	4	3	2	1
Tiyak na naisulat ang mahalagang detalye tulad ng pamagat, may-akda, tauhan at lugar				
Nailahad nang malinaw ang pangunahing ideya at mahahalagang detalye				
Maikli, malinaw at mabisa ang pagbubuod				
Nakagagamit ng sariling salita sa pagpapahayag na hindi nahihiwalay sa mensahe ng teksto				
Organisado at malinis ang pagkasulat				
Kabuoang iskor				

Katumbas ng bawat iskor:

1 - Nangangailangan ng Pagpapabuti	3 - Mahusay
2 - Katamtaman	4 - Napakahusay

Suriin

Ang kasanayan sa pakikinig ay mahalaga. Nangangailangan ito ng **masusing** pakikinig at mabisang pagpoproseso sa **pag-unawa** upang masagot mo ang mga tanong na may tamang impormasyon at detalye. Mahalagang malaman mo ang mga salitang gagamitin sa pagtatanong.

Tandaan:

- Ang salitang **Sino** ay tumutukoy sa pangalan ng tao.
Halimbawa: Sino ang nag-ulat sa klase?
Sagot: Ang nag-ulat sa klase ay si Liza.
- Ang salitang **Ano** ay tumutukoy sa hayop, bagay o pangyayari.
Halimbawa: Ano ang ibinigay ng pribadong indibidwal at grupo?
Sagot: Ang kanilang ibinigay ay mga relief goods.
- Ang salitang **Saan** ay tumutukoy sa lugar.
Halimbawa: Saan nangyari ang malakas na Lindol?
Sagot: Sa Davao Del Sur

4. Ang salitang **Kailan** ay tumutukoy sa araw, buwan, taon, oras at petsa.
Halimbawa: Kailan nangyari ang sakuna?
Sagot: Noong ika-16 ng Oktubre, 2019
5. Ang salitang **Bakit** ay ginagamit kapag humihingi ng kadahilanan ng pangyayari.
Halimbawa: Bakit maraming bahay at gusali ang nasira?
Sagot: Dahil sa malakas na pagyanig
6. Ang salitang **Paano** ay tumutukoy sa paraan ng ginawa o paggamit.
Halimbawa: Paano nagkaroon ng maraming ayuda mga tao sa Davao Del Sur?
Sagot: Sa pamamagitan ng pagtulong-tulong ng pamahalaan, pribadong indibidwal o grupo na ipaabot ang pangunahing pangangailangan ng mga tao sa Davao Del Sur.

Sa pamamagitan ng mabisang pakikinig ay maibabahagi mo rin nang tama at malinaw ang mga pangunahing ideya at mahahalagang datos na magagamit mo sa paggawa ng lagom o buod.

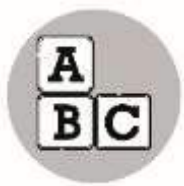
Sa **paglalagom o pagbubuod**, pinapaunlad nito ang iyong kasanayan sa **pagsulat** at **pagsalita**.

Iyong tandaan na ang **lagom o buod** ay paraan ng pagsasabi o pagpapahayag gamit ang sariling pananalita o pangungusap ng nilalaman ng isang teksto. Mahalaga na ito ay maikli, malinaw at mabisa. Maari mo itong maisulat sa dalawa, tatlo o iilang pangungusap lamang.

Mga Hakbang sa Paglalagom

1. Pakinggan o basahin nang mabuti ang akda. Kunin ang pinakadiwa ng napakinggan o nabasa.
2. Habang nakikinig o nagbabasa ay itala ang mahahalagang bahagi at suriin ito.
3. Isulat ang natirang puntos sa sariling pangungusap. Huwag magsasama ng pansariling opinyon.
4. Palitan ang bahagi o pananalitang maaaring magpahaba o magpawalang linaw sa lagom.
5. Tingnan kung ayon sa orhinal ang pagkakasunod-sunod ng mga ideya.
6. Basahing muli upang lalo pang maiklian.

<https://thesilentlearner2014.blogspot.com/2014/06/filipino-2-ang-pagbabalangkas.html>

Pagyamanin

Sagutin mo ang mga sumusunod na mga gawain. Ang mga ito ay lilinang sa iyong kakayahan sa pag-unawa sa binasa/napakinggang teksto at sa paggawa ng buod o lagom.

Gawain 1

A. Panuto: Basahing mabuti at unawain ang teksto. Humanda ka sa mga gawaing nakaabang sa mga sumusunod na pahina.

Karapatan ng mga Bata ni Antonette S. Espora

Araw ng Sabado, ang magkapatid na Bimbim at Yeye ay nag-uusap habang tumutulong sa paghahanda ng agahan. Ang kanilang ina na si Aling Maring ay naghahain ng ulam at nakikinig sa kanilang usapan.

Yeye: Ate, maaari mo ba akong tulungan mamaya sa aking takdang aralin?

Bimbim: Oo naman. Bakit ano ba yon?

Yeye: Tungkol sa karapatan ng mga batang Pilipino.

Bimbim: Ah! iyon ba? Napag-aralan na namin 'yan. Tayong mga bata ay may mga karapatan na dapat nating malaman at maintindihan. Ito ay ang mga sumusunod:

- Maisilang at magkaroon ng pangalan
- Maging malaya at magkaroon ng pamilyang mag-aaruga
- Mabigyan ng sapat na edukasyon
- Mapaunlad ang kakayahan
- Magkaroon ng sapat na pagkain, tirahan, malusog at aktibong pangangatawan
- Matutunan ang mabuting asal at kaugalian
- Makapaglaro at makapaglibang
- Mabigyan ng proteksyon laban sa pagsasamantala, panganib, at karahasan
- Manirahan sa isang payapa at tahimik na pamayanan
- Makapagpahayag ng sariling pananaw o opinyon

Yeye: Salamat ate, sabihin mo uli yan mamaya ha? Nang maisulat ko.

Aling Maring: Ngayon, alam na ninyo ang inyong mga karapatan. Ibabahagi ko rin ang mga kaakibat na tungkulin ninyo sa bawat karapatan.

Mga bata: Talaga po nanay? Makikinig po kami at susunod nang maayos.

B. Panuto: Basahing mabuti ang bawat tanong at piliin sa loob ng kahon sa ibaba ang titik ng tamang sagot. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Mga tanong:

1. Ano ang pamagat ng kuwento?
2. Sino ang dalawang bata na tumulong sa paghanda ng agahan?
3. Kailan nangyari ang kuwento?
4. Ilan lahat ang karapatan ng mga bata?
5. Paano natutunan ni Bimbim ang karapatan ng mga bata?

a. Bimbim at Yeye b. Araw ng Sabado c. Nagpag-aralan nila sa paaralan. d. Karapatan ng mga Bata e. Sampu f. Kaakibat na tungkulin sa bawat karapatan

C. Panuto: Gawan ng lagom o buod na may 3-5 pangungusap ang nabasang teksto batay sa rubrik sa ibaba. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Buod o lagom:

Rubrik sa paggawa ng lagom o buod:

Rubrik sa Pagsulat ng Lagom o Buod ng Tekstong Napakinggan				
	4	3	2	1
Tiyak na naisulat ang mahalagang detalye tulad ng pamagat, may-akda, tauhan at lugar				
Nailahad nang malinaw ang pangunahing ideya at mahahalagang detalye				
Maikli, malinaw at mabisa ang pagbubuod				
Nakagagamit ng sariling salita sa pagpapahayag na hindi nahihwalay sa mensahe ng teksto				
Organisado at malinis ang pagkasulat				
Kabuoang iskor				

Katumbas ng bawat iskor:

1 - Nangangailangan ng Pagpapabuti	3 - Mahusay
2 - Katamtaman	4 - Napakahusay

Gawain 2

A. Panuto: Makinig nang mabuti sa tekstong babasahin ng iyong tagapagdaloy o kasapi ng pamilya. Pagkatapos, gawin ang pagsasanay na nasa ibaba.

Deworming sa Paralan ni Antonette S. Espora

Araw ng Biyernes, sa silid-aralan:

Gng. Ty: Mga bata sa darating na Lunes ay magkakaroon tayo ng
pagpupurga.

Alex: “Ayoko pong magpapurga.”

Gng. Ty: “Bakit naman, Alex?”

Alex: Kasi po natatakot ako, baka maligaw ang bulate at lumabas sa
bunganga ko. Iyan kasi ang sabi ng Nanay.

Gng. Ty: Naku, Alex maling paniniwala iyan. Kailangan ng bata na tulad mo na maipurga upang lumaki kang malusog at matalino. Ang purga o *deworming* ay ang pagtatanggal ng mga parasitikong bulate tulad ng *round worms tapeworms, pinworms* at *hook worms* sa bituka ng isang tao sa pamamagitan ng pag-inom ng gamot na pampurga. Ito ay taunang gawain ng DepEd sa ilalim ng programa ng *Department of Health*. Isinasagawa ang libreng *deworming* sa lahat ng pampubliko at pampribadong paaralan, dalawang beses sa isang taon sa buwan ng Hulyo at Enero.

Grace: Paano po naming malalaman na may bulate kami sa katawan? Paano po ito nakakapasok?

Gng. Ty: Malalaman kung ang isang tao ay may bulate sa katawan sa pamamagitan ng pag-eksamin sa dumi nito. Ang pananakit ng tiyan, kawalan ng ganang kumain, pagsusuka, mababang resistensya, pagiging mahina sa klase, mabagal na paglaki at malnutrisyon ay ilan lamang sa mga sintomas ng batang may bulate. Ang mga bulate ay nakapapasok sa katawan ng tao sa pamamagitan ng pagkain ng mga pagkaing nadapuan ng langaw o mayroong itlog ng bulate, maruming kamay, hindi pagsuot ng tsinelas at sapatos na nakaapak sa lupa at hindi paghugas nang mabuti ng kamay pagkatapos gumamit ng kubeta.

Grace: Kung ganoon po pala, kailangan naming maghugas ng kamay gamit ang sabon at tubig bago at pagkatapos kumain, ugaliin rin namin ang pagsuot ng tsinelas at sapatos.

Letlet: Tama, ang mga gulay at prutas bago iluto o kainin ay kailangang hugasan at lutoin nang mabuti, gupitin natin ang mahabang kuko nang hindi pamahayan ng mga itlog ng bulate. Ang maayos at tamang paggamit ng kubeta ay atin ring ugaliin.

Mga bata: At panatilihin nating malinis ang ating mga tahanan at paligid.

Gng. Ty: Magaling, masaya ako at may natutunan kayo tungkol sa pagpupurga.

Alex: Maraming salamat po Gng. Ty. Ibabahagi ko po ang aking bagong kaalaman sa aking ina nang sa ganoon ay magkaroon rin siya ng positibong pananaw. Magpapaalam po ako sa kanya kung pwede akong magpa-deworm dito sa paaralan.

B. Panuto: Pagtapatin ang Hanay **A** sa Hanay **B**. Hanapin sa Hanay **B** ang mga kasagutan ng mga katanungan sa Hanay **A**. Isulat sa papel ang titik ng tamang sagot.

Hanay A

1. Ano ang mangyayari sa mga bata sa darating na Lunes?
2. Sino ang nag anunsyo sa mga bata?
3. Bakit takot si Alex magpapurga?
4. Paano nahikayat ni Gng. Ty si Alex?
5. Kailan ang kanilang pagpupurga?

Hanay B

- a. baka daw maligaw ang bulate at lumabas sa kanyang bunganga.
- b. Gng. Ty
- c. Araw ng Lunes
- d. Ibinahagi ni Gng. Ty ang mga Bagong kaalaman at mabuting maidudulot sa mga bata.
- e. Pagpupurga o *Deworming*

C. Panuto: Mula sa napakinggang teksto ay sumulat ng paglalagom o pagbubuod at isaalang-alang ang rubric sa ibaba. Gawin ito sa sagutang papel.

Lagom o buod:

Rubrik sa paggawa ng lagom o buod:

Rubrik sa Pagsulat ng Lagom o Buod ng Tekstong Napakinggan				
	4	3	2	1
Tiyak na naisulat ang mahalagang detalye tulad ng pamagat, may-akda, tauhan at lugar				
Nailahad nang malinaw ang pangunahing ideya at mahahalagang detalye				
Maikli, malinaw at mabisa ang pagbubuod				
Nakagagamit ng sariling salita sa pagpapahayag na hindi nahihinala sa mensahe ng teksto				
Organisado at malinis ang pagkasulat				
Kabuoang iskor				

Katumbas ng bawat iskor:

- 1 - Nangangailangan ng Pagpapabuti
- 2 - Katamtaman

- 3 - Mahusay
- 4 - Napakahusay

Gawain 3

Panuto: Sa tulong ng iyong tagapagdaloy, pakinggan at unawain nang mabuti ang anunsyo. Pagkatapos, gawan ito ng lagom o buod sa pamamagitan ng pagsagot sa sumusunod na mga katanungan. Gawin ito sa sagutang papel.

Ipinababatid sa lahat ng mag-aaral mula Baitang 7-10 na magkakaroon ng Intramurals 2019 sa ika-10 ng Disyembre. Ang tagasanay sa bawat baitang ay naghahanap ng mga atleta sa iba't ibang isports tulad ng *volleyball*, *basketball*, *chess*, *track and field* at laro ng lahi.

Inaanyayahan ang lahat ng mag-aaral sa bawat baitang na gustong makilahok sa mga nabanggit na isports, maaaring pumunta sa mga tagasanay sa bawat baitang. Inaasahan namin ang aktibong paglahok ng bawat isa sa darating na Intramurals.

1. Ano ang paksa ng ulat na nabasa/napakinggan?

2. Kailan ito gaganapin?

3. Ano-anong isports ang puwedeng lahukan ng mga mag-aaral?

4. Kung ikaw ay may kakayahan sa nabanggit na mga isports, lalahok ka ba?
Bakit?

Isaisip

Natandaan mo ba ang mga mahahalagang kaisipan sa araling ito?

Tingnan natin kung masasagot mo ang mga sumusunod.

Panuto: Punan ng angkop na mga salita ang patlang upang mabuo ang diwa ng talata. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Upang masagot ang mga 1. _____ at makapagbigay ng tamang
2. _____ sa tekstong napakinggan, kailangan ang kasanayan sa pakikinig at
3. _____ sa napakinggan. Ang buod o lagom ay maaaring pasulat o
4. _____.

Ang salitang 5. _____ ay ginagamit upang matukoy ang pangalan ng taong bahagi/kasangkot sa usapan.

Ang salitang 6. _____ ay ginagamit upang matukoy ang lugar na pinangyarihan o ginanapan ng kilos o pangyayari.

Ang salitang 7. _____ ay ginagamit upang matukoy ang hayop, bagay at pangyayari.

Ang salitang 8. _____ ay ginagamit upang matukoy ang oras, petsa, araw, buwan, taon.

Ang salitang 9. _____ ay ginagamit upang matukoy ang hinihinging kadahilanan ng isang pangyayari.

Ang salitang 10. _____ ay ginagamit upang matukoy ang paraan ng ginawa.

Ang 11. _____ • _____ ay paraan ng pagsasabi o pagpapahayag gamit ang sariling pananalita o pangungusap ng nilalaman ng isang teksto.

Isagawa

Naunawaan mo ba ang ating aralin? Kung gayon, pakinggan mong mabuti ang susunod na teksto at huwag mong kalimutang itala ang mahahalagang impormasyong nakapaloob dito.

A. Panuto: Makinig at unawain ang teksto habang binabasa ito sa 'yo ng iyong tagapagdaloy o kasama sa bahay. Ihanda ang sarili sa mga gawaing sumusunod.

Dengue

ni Antonette S. Espora

Ang dengue ay isang uri ng sakit na galing sa mikrobyo na dinadala ng Aedes na lamok. Nakapapasok sa katawan ng tao ang nakahahawang mikrobyong ito sa pamamagitan ng kagat ng lamok.

Ayon sa datos ng *Department of Health* (DOH), lalong tataas ang bilang ng kaso ng dengue kung hindi ito maaagapan.

Ang mga sumusunod ay sintomas ng dengue: mataas na lagnat, pananakit ng katawan at kasukasuan, pagsusuka, matinding sakit ng ulo at pagkakaroon ng mapupulang butlig sa balat.

Sa kasalukuyan, walang naitalang gamot sa sakit na dengue. Ang kusang paggaling ng taong may sakit ay nakasalalay sa tibay ng kaniyang resistensya sa katawan na mapaglabanan ang mikrobyong ito at ang maagap na paglapat ng lunas sa lagnat upang hindi ito lumala. Mas maigi ring magpatingin sa doktor kapag nakitaan ng sintomas.

Mahalaga ang tama at regular na paglilinis sa loob at labas ng bahay upang walang pamugaran ang mga lamok. Nakatutulong din ang paggamit ng pamatay lamok o *insecticide*, pagsuot ng pantalon at mahahabang manggas na damit.

Higit sa lahat, madaling masugpo ang pagkalat ng sakit na dengue kung ang lahat ay nagtutulungan at nakikiisa sa mga hakbang ng pamahalaan at barangay na kinabibilangan.

B. Panuto: Punan ng angkop na mga salita ang mga puwang upang mabuo ang diwa ng mga pangungusap. Isulat ito sa iyong sagutang papel.

1. _____ ang tawag sa isang uri ng sakit na galing sa mikrobyo na dinadala ng Aedes na lamok.
2. Ayon _____ lalong tataas ang bilang ng kaso ng dengue kung hindi ito maaagapan.

3. Magpatingin sa _____ kapag napagkitaan ng sintomas.
4. Ang paggamit ng _____ ay nakakatulong sa pagsugpo ng dengue.
5. Panatilihing _____ ang paligid upang walang mapamahayan ang lamok.

C. Panuto: Gawan ng lagom o buod ang teksto gamit ang gabay sa ibaba. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

- Panimula

- Katawan

- Katapusan

Rubrik sa paggawa ng lagom o buod:

Rubrik sa Pagsulat ng Lagom o Buod ng Tekstong Napakinggan				
	4	3	2	1
Tiyak na naisulat ang mahalagang detalye tulad ng pamagat, may-akda, tauhan at lugar				
Nailahad nang malinaw ang pangunahing ideya at mahahalagang detalye				
Maikli, malinaw at mabisa ang pagbubuod				
Nakagagamit ng sariling salita sa pagpapahayag na hindi nahihwalay sa mensahe ng teksto				
Organisado at malinis ang pagkasulat				
Kabuoang iskor				

Katumbas ng bawat iskor:

- 1 - Nangangailangan ng Pagpapabuti
2 - Katamtaman

- 3 - Mahusay
4 - Napakahusay

Tayahin

Kumusta! Matagumpay mo bang nasagot ang mga gawain? Ang galing mo at binabati kita sa kahusayan at oras na iyong inilaan sa pag-aaral. Alam mo bang masaya akong malapit mo nang matapos ang mga gawain? Ngayon naman ay sagutin mo ang pagsasanay.

A. Panuto: Makinig nang mabuti habang binabasa sa ‘yo ng iyong tagapagdaloy o kasama sa bahay ang teksto at ihanda ang sarili sa mga gawaing nakatakda sa mga sumusunod na pahina.

Ang Tindera

ni Antonette S. Espora

Si Aling Panyang ay isang tindera ng pagkain sa aming lugar. Kilalang-kilala siya dahil sa kahanga-hanga niyang katangian. “Tindera ng mga Mahihirap” ang palayaw sa kaniya. Mabait at magalang siya sa mga mamimili. Iniiwasan niya ang pagsigaw o pagsungit sa kanila. Maunawain at matulungin rin siya sa mga nangangailangan ng tulong lalo na sa mga mahihirap. Maging ang mga pulubi na napaligaw ay kaniyang pinapakain at inaasikaso nang mabuti.

Araw-araw ay maagang gumigising at nag-aayos ng kaniyang tindahan si Aling Panyang. Sinisigurado niya na palaging malinis at sariwa ang mga nilulutong pagkain. Dahil mura at masarap ang mga ito, marami siyang suki. Maaga pa ay ubos na ang kaniyang mga paninda.

Hindi niya inaalintana ang pagod at hirap sa pagtitinda upang matugunan ang pangangailangan ng kaniyang dalawang anak. Ang pagtitinda kasi ang naiwang hanapbuhay ng kaniyang namayapang asawa kaya labis ang pag-iingat niya rito.

Dahil sa taglay niyang ugali, marami ang humahanga sa kaniya. Minamahal at iginagalang siya ng mga tao. Mahirap at nakapapagod man ang pagtitinda, masayang ginagampanan ni Aling Panyang ang kaniyang tungkulin. Para sa kaniya, ito ang kaniyang paraan ng hanapbuhay at kawanggawa.

B. Panuto: Sagutin ang sumusunod na mga tanong. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

1. Ano ang ginagawa ni Aling Panyang araw-araw?

2. Bakit hindi alintana ni Aling Panyang ang pagod at hiral sa pagtitinda?

3. Anong mga katangian ang taglay ni Aling Panyang bilang isang manggagawa o tintera?

4. “Tintera ng mga Mahihirap” bakit ito ang bansag kay Aling Panyang?

5. Kung ikaw si Aling Panyang, gagawin mo rin ba ang ginagawa niya? Bakit?

C. Panuto: Batay sa iyong mga sagot sa katanungan sa itaas, gawan ng lagom o buod sa 3-5 pangungusap ang tekstong napakinggan batay sa rubrik sa ibaba. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Lagom o buod:

Rubrik sa paggawa ng lagom o buod:

Rubrik sa Pagsulat ng Lagom o Buod ng Tekstong Napakinggan				
	4	3	2	1
Tiyak na naisulat ang mahalagang detalye tulad ng pamagat, may-akda, tauhan at lugar				
Nailahad nang malinaw ang pangunahing ideya at mahahalagang detalye				
Maikli, malinaw at mabisa ang pagbubuod				
Nakagagamit ng sariling salita sa pagpapahayag na hindi nahihwalay sa mensahe ng teksto				
Organisado at malinis ang pagkasulat				
Kabuoang iskor				

Katumbas ng bawat iskor:

1 - Nangangailangan ng Pagpapabuti
2 – Katamtaman

3 - Mahusay
4 – Napakahusay

Tala para sa Guro

Iwawasto ng guro ang posibleng sagot ng mag-aaral.

Karagdagang Gawain

Sa panapos na gawaing ito, inaasahan ko ang iyong kahusayan. Galingan mo, ha?

A. Panuto: Basahing mabuti ang sumusunod na teksto at ihanda ang sarili sa mga gawaing nakatakda sa mga sumusunod na pahina.

Nanaig ang Ateneo Blue Eagles kontra karibal na De La Salle Green Archers para masungkit ang kampeonato sa *University Athletic Association of the Philippines* o *UAAP Season 80 men's basketball tournament* nitong Linggo.

Umpisa pa lang ng laban, agad ipinakita ng Blue Eagles ang determinasyon. Lumamang pa sila ng 10 sa pagtatapos ng unang kwarter. Nagtapos ang unang half sa iskor na 45-38, lamang ang Ateneo. Nagtapos ang mainit na labanan sa iskor na 88-86. Ito ang unang kampeonato ng Ateneo sa nakalipas na limang taon nang tuldukan ng De La Salle ang kanilang five-peat domination.

B. Panuto: Basahing mabuti ang bawat tanong at piliin ang tamang sagot sa loob ng kahon. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Linggo
Ateneo Blue Eagles
UAAP Season 80
88-86
De La Salle Green Archer

Mga tanong:

1. Anong koponan ang naging kampeon sa UAAP Season 80 *men's basketball*?
2. Kailan naganap ang kampeonato?
3. Sino ang kinalaban ng nanalong koponan?
4. Ano ang iskor ng bawat koponan pagkatapos ng kampeonato?
5. Anong organisasyon ang nilahukan ng dalawang koponan?

C. Panuto: Gawan ng lagom o buod ang ulat na may 3-5 pangungusap batay sa rubrik sa ibaba. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Lagom o buod:

D. Panuto: Sumulat ng sariling sanaysay o maikling kuwento. Pagkatapos, gawan ito ng lagom o buod batay sa rubrik sa ibaba. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Sanaysay o maikling kuwento:

Lagom o buod:

Rubrik sa paggawa ng lagom o buod:

Rubrik sa Pagsulat ng Lagom o Buod ng Tekstong Napakinggan				
	4	3	2	1
Tiyak na naisulat ang mahalagang detalye tulad ng pamagat, may-akda, tauhan at lugar				
Nailahad nang malinaw ang pangunahing ideya at mahahalagang detalye				
Maikli, malinaw at mabisa ang pagbubuod				
Nakagagamit ng sariling salita sa pagpapahayag na hindi nahihwalay sa mensahe ng teksto				
Organisado at malinis ang pagkasulat				
Kabuoang iskor				

Katumbas ng bawat iskor:

1 - Nangangailangan ng Pagpapabuti
2 - Katamtaman

3 - Mahusay
4 - Napakahusay

Susi sa Pagwawasto

Subukin
B. 1. C
2. B
3. B
4. A
5. D
6. C

C. Lagom
Guro ang magwasto

Balikan B:
1. A
2. B
3. B
4. A
5. B
6. C
7. A
8. B
9. A
10. A

Tuklasin B:
1. D
2. A
3. B
4. C
5. C

C. Lagom
Guro ang magwasto

Pagymamanin
Gawain 1 B:
1. d
2. a
3. b
4. e
5. c

C. Lagom
Guro ang magwasto.

Gawain 2
B. 1. e
2. b
3. a
4. d
5. c

C. Lagom
Guro ang magwasto.

Gawain 3
Intramural 2019
Ika-10 ng Disyembre
volleyball, basketball, chess,
track & field, laro ng lahi
Opo, upang maipakita ang
aking kakayahan.

Isaisip
1. tanong
2. buod
3. pag-unawa
4. pasalita
5. Sino
6. Saan
7. Ano
8. Kailan
9. Bakit
10. Paano

Isagawa B:
1. Dengue
2. Department of Health
(DOH)
3. doktor
4. pamatay lamok o
insecticide, pagsuot ng
pantalón at mahabang
manggas na damit
5. malinis

C. Lagom
Guro ang magwasto

Tayahin B:
Guro ang magwasto

Karagdagang Gawain B:
1. Ateneo Blue Eagles
2. Linggo
3. De La Salle Green Archer
4. 88-86
5. UAAP Season 80

Sanggunian

- Ano Ang Pagbabalangkas At Ano Ang Mga Uri Ng Balangkas. (June 22, 2017). *The Silent Learner*. <https://thesilentlearner2014.blogspot.com/2014/06/filipino-2-ang-pagbabalangkas.html>
- Ige, D. Y., & Pressler, V, MD. (April 2016). Protect Yourself From Dengue Fever (Tagalog Language Version).
https://health.hawaii.gov/docd/files/2016/12/Dengue_TAGALOG.pdf
- Karapatan ng mga Bata. (October 3, 2019)
<https://www.youtube.com/watch?v=kZvHojG5EU8> (10 Karapatan ng Bata)
- Krishman, G. (December 3, 2017). BALIKAN: Ateneo, wagi kontra La Salle, kampeon sa UAAP men's basketball.
https://l.messenger.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fnews.abs-cbn.com%2Fsports%2F12%2F03%2F17%2Fbalikan-ateneo-wagi-kontra-la-salle-kampeon-sa-uaap-mens-basketball&h=AT2494wzr4txnrDbbytuDX5kk0eJVUsZl2_PEP8fhDJoxOqA6AdaOfkO5b4kn-0SWIeBI5bKbcAcYpMdomIZAbmcQvujk5PN7pGk7SsHbsRi7CeXp1adivKhr9W4YpbeXKxfzA
- Paglalogom. (January 26, 2021). <https://tl.wikipedia.org/wiki/Paglalogom>
- Silay. (December 16, 2020). <https://tl.wikipedia.org/wiki/Silay>
- Strong mag.6.4 earthquake. (Sept. 6, 2020). *Volcano Discovery*.
<https://www.volcanodiscovery.com/earthquakes/5901210/2020-09-06/15h23/magnitude6-Philippines.html>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

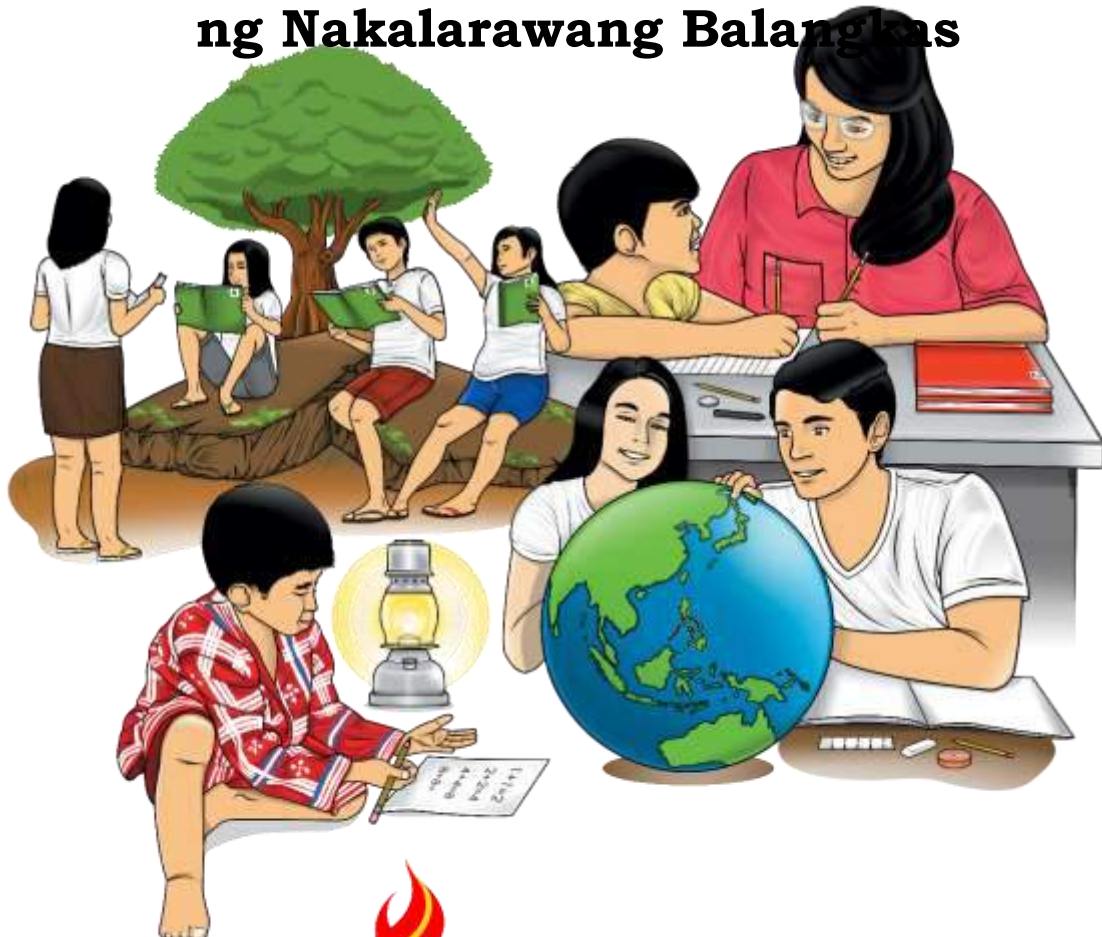
Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Filipino

Ikatlong Markahan – Modyul 2:

**Pagkuha ng Impormasyon sa
Pamamagitan ng Pahapyaw na Pagbasa
Pagbibigay ng Impormasyong Hinihingi
ng Nakalarawang Balangkas**

Filipino – Ikaanim na Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikatlong Markahan – Modyul 2:

- **Pagkuha ng impormasyon sa pamamagitan ng pahapyaw na pagbasa**
 - **Pagbibigay ang impormasyong hinihingi ng nakalarawang balangkas**
- Unang Edisyon, 2020**

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtulis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Suzette P. Calsa/Roselyn C. Roldan
Editor:	Juliet P. Quezon
Tagasuri:	Juliet P. Quezon, Edwin Pameroyan, Carmel Joy P. Aujero Angela Dilag, Celestino S. Dalumpines IV, Antonette Espora
Tagaguhit:	Ednan Jamandre/Ana Mae P. Aujero
Tagalapat:	Jerry R. Baguios/Joy P. Nakamura, Leomel B. Ledda
Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma, Cynthia G. Demavivas, Elena P. Gonzaga, Federico P. Pillon, Jr., Juliet P. Quezon Carmel Joy P. Aujero

Inilimbag sa Pilipinas ng Department of Education – Region VI

Department of Education – Region VI

Office Address: Duran Street, Iloilo City

Telefax: (033) 336-2816 (033) 509-7653

E-mail Address: region6@deped.gov.ph

FILIPINO

Ikatlong Markahan – Modyul 2:

**Pagkuha ng Impormasyon sa
Pamamagitan ng Pahapyaw na Pagbasa**

**Pagbibigay ng Impormasyong Hinihingi
ng Nakalarawang Balangkas**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Kumusta ka?

Bagong paksa na naman ang ating tatalakayin sa araw na ito.

Sa ating araw-araw na pamumuhay, maraming impormasyon ang ating nakukuha, sa pagbasa man o sa mga larawang ating nakikita.

Maaari tayong makakuha ng mga impormasyon sa pamamagitan ng pahapyaw na pagbasa o kaya'y sa mga larawang ating nakikita.

Sa pagbabasa ng pahapyaw, kinukuha natin ang mga mahalagang detalye samantala sa nakalarawang balangkas naman kinukuha natin ang mga impormasyong ipinahihiwatig ng larawan.

Sa pagtatapos ng modyul na ito, inaasahang:

- nakakakuha ka ng impormasyon sa pamamagitan ng pahapyaw sa pagbasa (**F6EP-IIIg-II**) at
- naibibigay ang impormasyong hinihingi ng nakalarawang balangkas (**F6PB-lvd-j-21**).

Subukin

A. Panuto: Basahin nang pahapyaw ang kuwento. Pagkatapos, sagutin ang mga sumusunod na tanong sa ibaba.

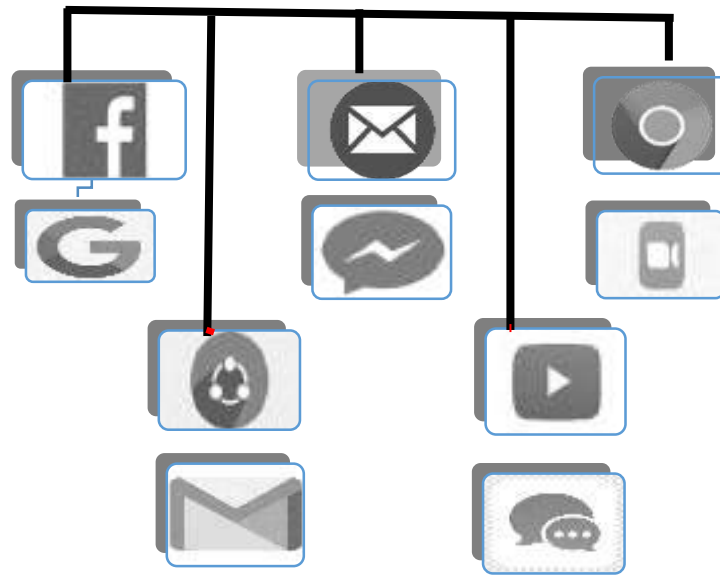
Ang Regalo ni Mitos

ni: Roselyn C. Roldan

Si Mitos ay isang batang nag-aaral sa ikatlong baitang. Siya ay bunsong anak nina Mang Tony at Aling Leticia. Siya ay isang batang matalino at mabait. Mahal na mahal siya ng kanyang mga magulang at tatlong kapatid na lalaki.

Pagsapit ng kaarawan ni Mitos, maaga pa'y gising na ang kanyang ama at ina. Abalang-abala sila sa paghahanda ng mga pagkain sa kusina. Narinig ni Mitos ang masayang kuwentuhan nila. Pinuntahan niya ang mga ito. Masaya siyang hinagkan at binati ng mga magulang sabay abot ng isang bag na yari sa papel. Binuksan niya ang bag at nakita niya ang laman nito, isang bagong *cellphone*. Napalundag siya sa tuwa. Hinagkan at pinasalamatan niya ang kanyang mga magulang.

Ang kanyang *cellphone* ay mayroong mga *application* na sinasagisag ng mga *icon*.

1. Sino ang batang binanggit sa kuwento?
2. Ano-ano ang dalawang katangian ni Mitos?
3. Ilan ang kapatid niyang lalaki?
4. Bakit binigyan siya ng regalo ng mga magulang?
5. Ano ang ginawa ni Mitos nang matanggap niya ang regalo ng mga magulang?

B. Panuto: Magbigay ng limang (5) pangalan ng mga *icon* na makikita sa *cellphone* ni Mitos sa nakalarawang balangkas sa kuwento.

6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

Aralin

1

Pagkuha ng Impormasyon sa Pamamagitan ng Pahapyaw na Pagbasa Pagbibigay ng Impormasyong Hinihingi ng Nakalarawang Balangkas

Balikan

A. Panuto: Basahin nang pahapyaw ang kuwento. Pagkatapos, ibigay ang hinihinging tala mula sa iyong binasa. Isulat ang sagot sa inyong sagutang papel.

Ang Natatanging Pamilya

ni: Suzette P. Calsa

Masarap manirahan sa bukid. Malinis at malamig ang hangin dito. Dito nakatira ang Pamilya Luna. Ang kanilang ama na si Mang Simon ay isang magsasaka. Sinasaka nito ang kanilang maliit na lupa katulong ang kanyang asawa na si Aling Mitring. May tatlo silang mga anak na matatalino, ito ay sina Rowena, Vicky, at Allan. Talagang mahirap ang pamumuhay ng mag-anak na ito.

Isang araw, biglang sumama ang pakiramdam ni Mang Simon kaya hindi ito nakapunta sa kanyang mga pananim, kailangang bantayan siya ni Aling Mitring. Sobrang nag-aalala ang mag-asawa dahil kailangang madiligan ang mga bago nilang tanim na gulay.

“Huwag kayong mag-alala mahal kong nanay at tatay, narito ako! Ako na ang bahala sa ating mga pananim.” Ang masayang wika ni Rowena. “Naku! Salamat naman anak at nang ako’y makapagluto nang maaga para makakain na ang tatay ninyo.” Bigla namang sumabat itong si Vicky. “Inay, diyan na po muna kayo sa tabi ni tatay.” “Bakit naman anak?” Ang tanong ni Aling Mitring. “Ako na po ang bahala sa ating almusal, alalahanin mo, ako yata ang anak mong mahilig at masarap magluto!” Ang masayang sagot nito. Hindi napigilan ni Mang Simon at Aling Mitring na tumawa. Siyempre hindi rin nagpahuli si Allan, pinakain niya ang kanilang mga alagang manok, bibe, at kambing.

Ito ang dahilan kung bakit sila hinahangaan ng kanilang kanayon. Bukod sa matatalino at magagalang na mga anak, may malasakit din sila sa isa’t isa. Kahit mahirap ang kanilang pamilya, masaya sila sa araw-araw nilang pamumuhay.

B. Panuto: Pagtambalin ang **Hanay A** at **Hanay B**. Hanapin ang mga sagot sa Hanay B sa mga katanungan sa Hanay A. Isulat ang titik lamang ng iyong mga sagot sa sagutang papel.

Hanay A

1. Ano ang pamagat ng kuwento?
2. Bakit masarap manirahan sa bukid?
3. Sino-sino ang kanilang mga magulang?
4. Ano-ano ang katangian nina Rowena, Vicky, at Allan?
5. Bakit hinahangaan ang Pamilya Luna sa kanilang nayon?

Hanay B

- A. Mang Simon at Aling Mitring
- B. Kahit mahirap ang kanilang pamilya, masaya sila, nagtutulungan at may malasakit sa isa't isa
- C. Sa nayon
- D. Simple ang pamumuhay, masarap at malinis ang hangin dito.
- E. matatalino at magagaling
- F. Ang Natatanging Pamilya

C. Panuto: Tingnan ang mga larawan sa ibaba. Alin sa mga larawan ang maihahalintulad mo sa Pamilya Luna? Isulat lamang ang titik ng tamang larawan sa sagutang papel.

A.

B.

C.

D.

E.

Tuklasin

A. Panuto: Basahin nang pahapyaw ang talata at pagkatapos, punan ng mahalagang impormasyon ang mga pahayag sa ibaba. Isulat ang sagot sa inyong sagutang papel.

Malaking suliranin ang dumating sa ating bansa maging sa ibang bansa, ito ang pandemyang COVID-19. Lahat ay natatakot dahil ito ay may malaking banta sa ating buhay. Matanda man o bata, ay maaaring kapitan nitong *virus*. Sa ngayon, hinihintay pa ng karamihan ang bakuna laban sa COVID-19.

Ang paghuhugas ng kamay, pagsusuot ng *face mask*, at *face shield* ay mga paraan upang maiwasan na mahawaan tayo ng *virus*. Maliban dito, kailangang palakasin natin ang ating pangangatawan nang hindi tayo madaling magkasakit. Isa na rito ang pagtulog sa tamang oras. Mahalaga na makatulog ng walong (8) oras sa bawat araw dahil ito ay nagpapasigla ng ating katawan at pag-iisip. Kung laging nagpupuyat tayo'y manghihina. Hindi na makagagawa nang maayos at maaaring bumaba ang ating resistensya.

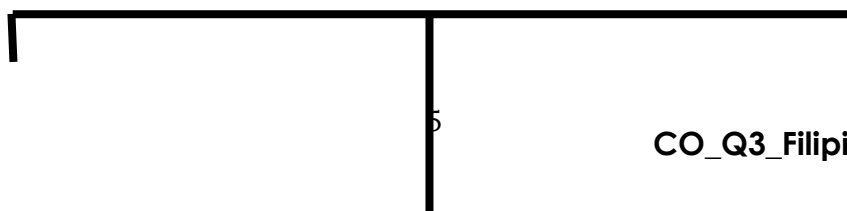
Kumain nang tama at masusustansiyang pagkain lalo na ang pagkaing mayaman sa bitamina C dahil ito ay nagpapalakas ng ating resistensya.

Ang pag-eehersisyo ay mahalaga sapagkat nakakatulong ito upang ang pangangatawan natin ay lumakas at sumigla.

Ang sabi nga, ang taong may masigla at malusog na pangangatawan ay may mataas na kumpiyansa sa sarili. Huwag kaligtaang uminom nang sapat na tubig araw-araw.

1. Suliranin na dumating sa ating bansa: _____
2. Maaring mahawaan nitong *virus*: _____
3. Dulot sa ating katawan ng pagtulog ng maaga: _____
4. Uri ng pagkain na dapat kainin at bakit: _____
5. Benipisyo ng pag-eehersisyo: _____

B. Panuto: Suriin nang mabuti ang mga larawan. Tulungan natin ang ating kapwa kung ano-ano ang mga nararapat nilang gawin upang makaiwas na mahawaan ng COVID-19. Isulat ang inyong sagot sa sagutang papel.

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____

Suriin

Ang pagbasa nang pahapyaw at ang paggamit ng larawang balangkas ay makatutulong sa pagbibigay ng mga impormasyon na nais ilahad ng isang paksa. Sa pamamagitan ng mga ito ay madaling matutunan ng isang mag-aaral kung ano ang paksang pinag-uusapan sa kwentong nabasa.

May iba't ibang uri ng pagbasa, isa rito ay ang pahapyaw na pagbasa o iskiming. Ito ay mabilisang pagbasa upang makuha ang pangkalahatang ideya ng teksto.

Pahapyaw na pagbasa ang isinasagawa sa mga seleksyon para sa mabilis na pagkuha ng mga impormasyon. Ginagawa ito para sa pagtingin o paghahanap ng mahahalagang impormasyon na maaaring makatulong sa bumabasa.

Nakatutulong din sa pagbibigay ng impormasyon na nais ilahad ng isang paksa ang nakalarawang balangkas. Sa pamamagitan ng mga ito ay madaling matutunan ng isang mag-aaral kung tungkol saan ang paksang pinag-uusapan.

Pagyamanin

Gawain 1

Panuto: Basahin nang pahapyaw ang kwento. Sagutin ang mga sumusunod na tanong sa ibaba. Isulat ang sagot sa inyong sagutang papel.

Naantalang Bakasyon

ni: Roselyn C. Roldan

Ang pamilyang Cervantes ay nagbabalak na magbakasyon sa nayon. Naghanda sila ng mga damit para sa dalawang linggong bakasyon.

Ipinaalam nang kanilang amang si Mang Christian ang balak nilang bakasyon sa kanyang mga magulang sa nayon. Sabik na sabik na silang makabalik sa nayon na dati nilang tirahan.

Ngunit dahil sa pandemyang dulot ng COVID-19, maraming ipinagbawal ang ating pamahalaan kasama na rito ang pagbiyahe sa ibang lugar upang maiwasan ang pagkalat ng *virus*. Pinatigil ang operasyon ng mga sasakyang pandagat, panlupa, at panghimpapawid. Makikita sa nakalarawang balangkas ang mga uri ng sasakyan na nasuspende dahil sa pandemyang COVID-19.

Hindi natuloy ang bakasyon ng pamilya Cervantes dahil wala silang masasakyan. Kaya minabuti na lamang nila na manatili sa kanilang bahay.

Mga tanong:

1. Sinong pamilya ang may balak magbakasyon sa nayon?
2. Ano ang kanilang inihanda para sa dalawang linggong bakasyon?
3. Natuloy ba ng kanilang bakasyon? Bakit?
4. Anong mga gawain ang nabanggit sa kuwento ang ipinagbawal ng ating pamahalaan?
5. Bakit ayaw ng pamahalaan na magbiyahe sa ibang lugar?

Gawain 2

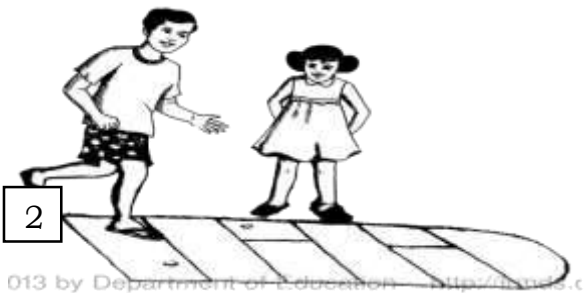
Panuto: Sa pamamagitan ng nakalarawang balangkas na nakasaad sa kuwento, itala ang mga uri ng sasakyan na sinuspende sa pagbiyahe dahil sa pandemyang dulot ng COVID-19. Isulat ang sagot sa inyong sagutang papel.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Gawain 3

Panuto: Nakalarawan sa balangkas na ito ang mga larong pinoy na nais gawin ng magkakaibigang Tess, Junah, at Kimberly kasama ng iba pa nilang mga kalaro

kapag natapos na ang pandemya na dala ng COVID-19. Isa-isa itong itala sa inyong sagutang papel.

1. _____
2. _____

3. _____
4. _____

Isaisip

Sa bahaging ito, ating alamin kung naunawaan ninyo ang bago niyong aralin sa pagkuha ng impormasyon sa pamamagitan ng pahapyaw na pagbasa at pagbibigay ng impormasyong hinihingi ng larawang nakabalangkas.

Panuto: Punan ang patlang ng tamang sagot sa sumusunod na mga pangungusap. Isulat ang sagot sa inyong sagutang papel.

1. Ang _____ ay kilala bilang iskiming.
2. Ang pahapyaw na pagbasa ay _____ pagbasa.
3. Ginagawa ang pahapyaw na pagbasa para sa pagtingin o paghahanap ng mahahalagang _____.
4. Ang _____ ay isang paraan din sa pagbibigay ng impormasyon.

Isagawa

A. Panuto: Pahapyaw na basahin ang seleksyon. Pagkatapos, ibigay ang hinihinging tala mula sa binasa. Isulat ang tamang sagot sa inyong sagutang papel.

Ang Masustansiyang Kalabasa

ni: Suzette P. Calsa

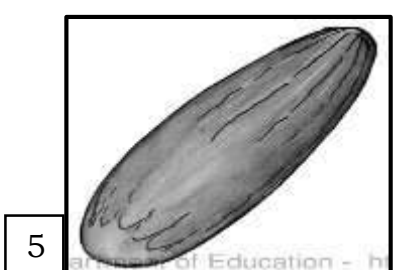
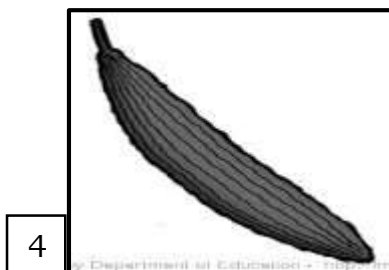
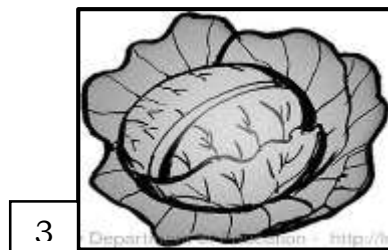
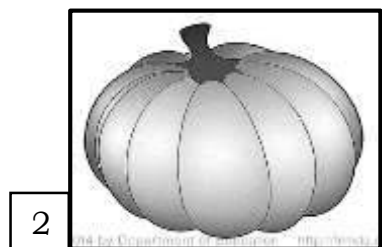
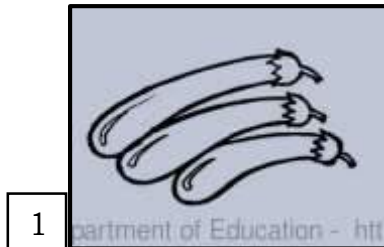
Ang kalabasa ay isang uri ng gulay na kilalang-kilala sa ating bansa. Para sa ating mga Pilipino, ang kalabasa ay hitik na hitik sa bitamina at sustansiya. Kadalasan sinasahog ito sa ulam tulad ng pinakbet, ginataang gulay, monggong gisado at iba pa.

Maaari tayong gumawa ng keyk, sopas at *juice* gamit ang kalabasa. Palaging sinasabi ng ating mga magulang na kumain ng kalabasa dahil nagpapalinaw ito ng ating mga mata. Mayaman kasi ito sa bitamina A. Ang bitamina A ay tumutulong sa kalusugan ng mata at balat. Nagtataglay rin ito ng bitamina C at bitamina E.

Mga tanong:

1. Gulay na kilala sa ating bansa?
2. Mga ulam na sinasahugan ng kalabasa at iba pa?
3. Mga bitaminang taglay nito?
4. Bilin sa atin ng ating mga magulang?
5. Tulong ng bitamina A sa ating pangangatawan?

B. Panuto: Mahilig sa paghahalaman si Aling Chedeng. Mayroon siyang mga tanim na medisinal, ornamental at mga gulay. Ilan sa mga ito ay makikita sa nakalarawang balangkas. Itala ang kanyang mga produktong gulay batay sa larawang nakikita mo. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Tayahin

Sa panahong ito, marami ang pansamantalang nawalan ng trabaho dahil ayaw ng ating pangulo na patuloy ang hawaan ng COVID-19 sa iba't-ibang panig ng Pilipinas. Isa sa mga nakaranas nito ay ang pamilya nina Kiko at Zarina. Ang kanilang ama ay hindi nakapagtrabaho dahil isa itong drayber ng pampasaherong dyip. Sa tulong ng kanilang ina, nag-isip sila ng mga gawaing maaaring mapagkakakitaan habang sila ay nanatili sa kanilang bahay.

A. Panuto: Sa tulong ng mga larawan sa balangkas, itala kung ano-ano ang mga mapagkakakitaang gawain na makatutulong sa pamilya nina Kiko at Zarina. Isulat ang sagot sa inyong sagutang papel.

B. Panuto: Basahin ang kuwento at pagkatapos ibigay ang hininihinging

tala mula sa binasa. Isulat ang sagot sa inyong sagutang papel.

Si Tag Sipag
ni: Suzette P. Calsa

Si Tag ay sampung taong gulang lamang na nakatira malapit sa dagat. Anim silang magkakapatid. Mangingisda ang kanyang ama at isang mananahi ang kanyang ina. Walang oras na inaaksaya si Tag dahil palagi itong may ginagawa. Paggising niya tuwing umaga, timba at walis kaagad ang hinahanap niya dahil maglilinis ito ng kanilang babuyan. Pagkatapos nito’y kanyang didiligan ang mga tanim nilang gulay.

“Tag!” Ang pasigaw na tawag sa kanya ng kanyang nanay. “Ano ka ba naman anak, mag-almusal ka muna.” Ang sabi sa kanya ng kanyang nanay. “Opo nanay,” ang masayang sagot ni Tag.

Isang araw, naisipan niyang sumama sa kanyang tatay sa pangingisda pero hindi siya pinayagan dahil ayon sa kanyang ama sobrang mapanganib sa dagat. Isa pa, masama ang panahon, malakas ang hangin na may dalang ulan. Naintindihan naman niya ito kaya tumulong na lamang siya sa kanyang kuya sa pagkukumpuni ng kanilang nasirang bakod. Pagdating naman ng hapon, tumutulong naman siya sa kanyang tatay sa paghahatid ng mga nahuling isda sa tindahan.

Mahal na mahal si Tag ng kanyang mga magulang, maging ang kanyang mga kapatid dahil napakasipag nito sa lahat ng bagay. Kaya sa kanilang lugar “Tag sipag” ang tawag sa kanya.

Mga tanong:

1. Batang nabanggit sa kuwento: _____
2. Ginagawa niya tuwing paggising sa umaga: _____
3. Naisipan niyang gawin isang araw: _____
4. Dahilan nang hindi siya pasamahin sa pangingisda: _____
5. Tawag sa kanya sa kanilang lugar at bakit ito ang tawag sa kanya.

Karagdagang Gawain

Sa panahong nakaranas tayo ng pandemya, maraming sangay ng pamahalaan ang naging katuwang ng ating Pangulong Duterte upang matugunan ang mga pangangailangan nating mga Pilipino. Ilan sa mga ahensyang ito ay makikita sa nakalarawang balangkas.

Panuto: Ibigay ang buong pangalan ng ahensya ng pamahalaan batay sa akronim na nakikita sa balangkas na nasa ibaba. Isulat ang sagot sa inyong sagutang papel.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Susi sa Pagwawasto

<p>Gawain 3:</p> <p>A.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. sipa 2. piko 3. taguan 4. habulan <p>Isaisip:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pahapyaw ng pagbasa 2. mabilisang pagbasa 3. impormasyon 4. nakalarawang balangkas <p>Isagawa:</p> <p>A.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kalabasa 2. pinakbet, ginataang gulay, ginisang monggo, keyk, sopas at juice 3. Bitamina A, C at E 4. Kumain ng kalabasa dahil ito ay nagpapalinaw ng mata. 5. Tumutulong sa kalusugan ng mata at balat <p>B.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Talong 2. petsay 3. kamatis 4. upo 5. Kalabasa <p>Tayahin:</p> <p>A.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pagluluto at pagtitinda ng mga ulam 2. pagtatahi at pagtitinda ng mga face mask 3. pagtitinda ng mga halaman 4. pagbukas ng sari-sari store 5. pagtitinda ng barbeque <p>B.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Si Tag 2. naglilinis ng kanilang babuyan 3. sumama sa pangingisda 4. sobrang mapanganib sa dagat dahil sa sama ng panahon 5. Tag Sipag dahil sa napakasipag nito <p>Karagdagang Gawain:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Department of Health 2. Department of Education 3. Department of Labor and Employment 4. Department of Trade and Industry 5. Department of Interior and Local Government 	<p>Subukin:</p> <p>A.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Si Mitos 2. matatino at mabait 3. talo 4. kaarawan n'ya 5. hinagkan at pinasalamatan ang mga magulang <p>B. (Mga pagpipili-an)</p> <p>Facebook google email messenger</p> <p>Chrome zoom share it gmail</p> <p>Balik:</p> <p>Youtube messaging</p> <p>A.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. F 2. D 3. A 4. E 5. B <p>B.</p> <p>A C D E</p> <p>Tuklasin:</p> <p>A.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. COVID-19 2. lahat ng tao, matanda man o bata 3. nagpapaganda ng pakikiramdam at nagpapalinaw 4. mayaman sa Bitamina C dahil ito ay nagpapalakas ng resistensya 5. nagpapalakas at nagpapasigla ng katawan <p>B.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. magsuot ng facemask 2. sundin ang social distancing 3. ugaling maghugas ng kamay 4. ugaling gumagamit ng alcohol o hand sanitizer 5. manatili sa loob ng bahay <p>Pagyaamanin</p> <p>Gawain 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pamilya Cervantes 2. damit para sa dalawang linggong bakasyon 3. Hindi dahil sa pandemya dulot ng COVID 19 4. Ang pagbiyaha sa ibang lugar 5. Para matasasan ang pagkakat ng virus <p>Gawain 2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. eroplano 2. pampublikong dyip 3. tren 4. traysikel 5. Barako
--	--

Sanggunian

Edukasyon sa Pagpapakatao - PDF Free Download. (n.d.). Docplayer.net. Retrieved February 18, 2021, from <https://docplayer.net/62010162-Edukasyon-sa-pagpapakatao.html>

DEPED COPY. Filipino. Kagamitan ng Mag-aaral. Yunit 3 - PDF Free Download. (n.d.). Docplayer.net. Retrieved February 19, 2021, from <https://docplayer.net/96269937-Deped-copy-filipino-kagamitan-ng-mag-aaral-yunit-3.html>

EDUKASYON SA PAGPAPAKATAO Grade 1 Teacher's Guide (Units 1 & 2). (n.d.). Retrieved February 19, 2021, from <https://eedncr.files.wordpress.com/2012/06/esp-g1-teachers-guide-q12.pdf>

Mother Tongue-Based Multi-lingual Education KAGAMITAN NG MAG-AARAL. (n.d.). http://www.depedbataan.com/resources/21/gr._2_mother_tongue_based_-_learning_module_.pdf

Mother Tongue-Based Multi-lingual Education KAGAMITAN NG MAG-AARAL. (n.d.). http://www.depedbataan.com/resources/21/gr._2_mother_tongue_based_-_learning_module_.pdf

Mother Tongue-Based Multi-lingual Education KAGAMITAN NG MAG-AARAL. (n.d.). http://www.depedbataan.com/resources/21/gr._2_mother_tongue_based_-_learning_module_.pdf

Mother Tongue-Based Multi-lingual Education KAGAMITAN NG MAG-AARAL. (n.d.). http://www.depedbataan.com/resources/21/gr._2_mother_tongue_based_-_learning_module_.pdf

DEPED COPY. Filipino. Kagamitan ng Mag-aaral. Yunit 3 - PDF Free Download. (n.d.). Docplayer.net. Retrieved February 19, 2021, from <https://docplayer.net/96269937-Deped-copy-filipino-kagamitan-ng-mag-aaral-yunit-3.html>

DepEd%20logo - Google Search. (n.d.). Wwww.google.com. Retrieved February 19, 2021, from <https://www.google.com/search?q=DepEd%20logo&tbm=isch&hl=en&tbs&sa=X&ved=0CAEQpwVqFwoTCPDakYnKs-0CFQAAAAAdAAAAABAC&biw=1349&bih=600#imgrc=FqE4-Mhuw5MkpM>

Charmy Deliva. (2017, June 29). *Ang Isang Masaya at Buong Pamilya*. <https://www.slideshare.net/CharmyDeliva1/ang-isang-masaya-at-buong-pamilya>

Transportation in the Philippines. (2021, February 8). Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Transportation_in_the_Philippines#/media/File:MV_Trisha_Kerstin_2.jpg

Transportation in the Philippines. (2021b, February 8). Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Transportation_in_the_Philippines#/media/File:Jee_pney_in_Legazpi_City

Transportation in the Philippines. (2021b, February 8). Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Transportation_in_the_Philippines#/media/File:Jee_pney_in_Legazpi_City

Transportation in the Philippines. (2021b, February 8). Wikipedia.
https://en.wikipedia.org/wiki/Transportation_in_the_Philippines#/media/File:Jee_pney_in_Legazpi_City.

Transportation in the Philippines. (2021b, February 8). Wikipedia.
https://en.wikipedia.org/wiki/Transportation_in_the_Philippines#/media/File:Jee_pney_in_Legazpi_City.

LR Portal. (n.d.-b). Deped LR Portal. Retrieved February 19, 2021, from
<https://lrmds.deped.gov.ph/create/detail/664>

LR Portal. (n.d.-c). Deped LR Portal. Retrieved February 19, 2021, from
<https://lrmds.deped.gov.ph/create/detail/627>

LR Portal. (n.d.-d). Deped LR Portal. Retrieved February 19, 2021, from
<https://lrmds.deped.gov.ph/create/detail/633>

LR Portal. (n.d.-f). Deped LR Portal. Retrieved February 19, 2021, from
<https://lrmds.deped.gov.ph/create/detail/484>

LR Portal. (n.d.-g). Deped LR Portal. Retrieved February 19, 2021, from
<https://lrmds.deped.gov.ph/create/detail/493>

LR Portal. (n.d.-i). Deped LR Portal. Retrieved February 19, 2021, from
<https://lrmds.deped.gov.ph/create/detail/79>

LR Portal. (n.d.-j). Deped LR Portal. Retrieved February 19, 2021, from
<https://lrmds.deped.gov.ph/create/detail/448>

LR Portal. (n.d.-k). Deped LR Portal. Retrieved February 19, 2021, from
<https://lrmds.deped.gov.ph/create/detail/547>

LR Portal. (n.d.-l). Deped LR Portal. Retrieved February 19, 2021, from
<https://lrmds.deped.gov.ph/create/detail/435>

LR Portal. (n.d.-m). Deped LR Portal. Retrieved February 19, 2021, from
<https://lrmds.deped.gov.ph/create/detail/135->

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

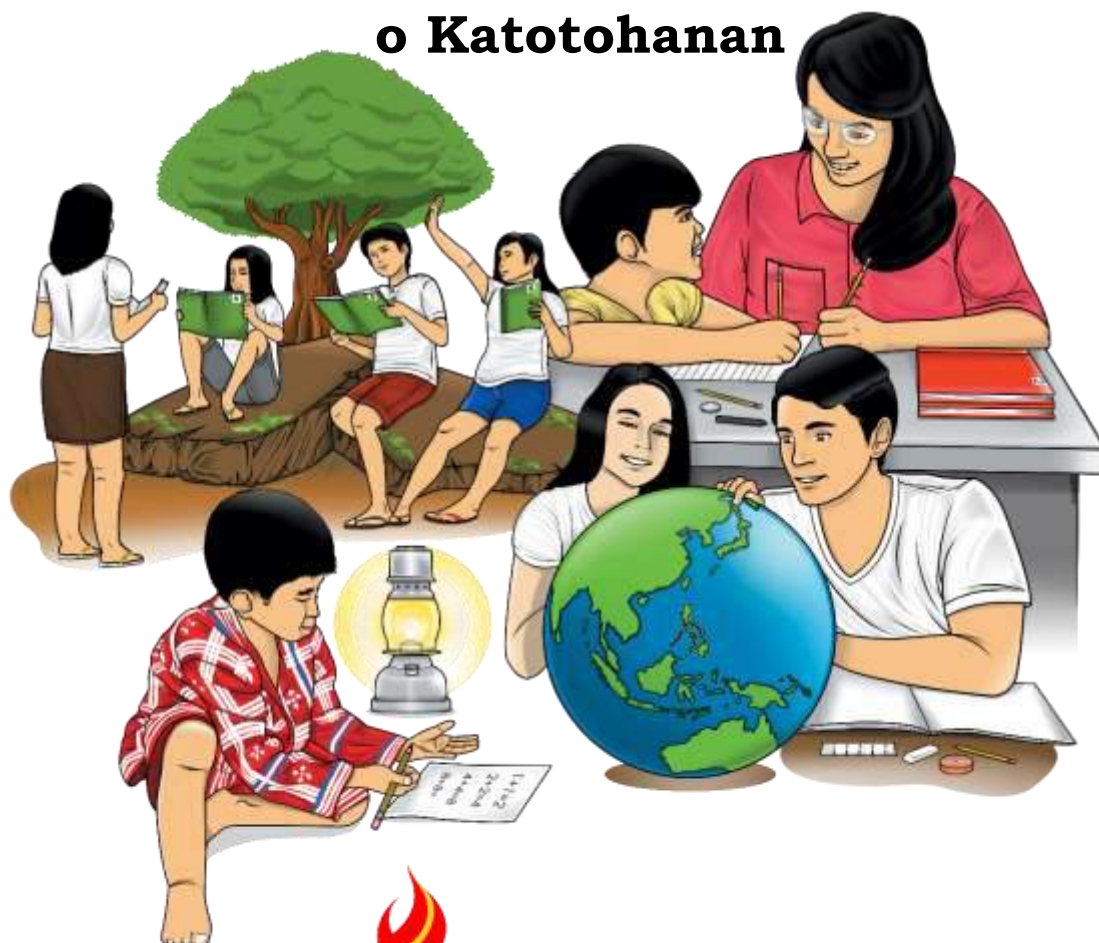
Email Address: blr.lrqaad@deped.gov.ph * blr.lrpda@deped.gov.ph

Filipino

Ikatlong Markahan – Modyul 3:

Pag-iisa-isa ng mga Argumento sa Binasang Teksto

Pagsusuri kung ang Pahayag ay Opinyon o Katotohanan

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Filipino – Ikaanim na Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikatlong Markahan – Modyul 3:

- **Pag-iisa-isa ng mga Argumento sa Binasang Teksto**
- **Pagsusuri kung ang Pahayag ay Opinyon o Katotohanan**

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtulis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Ma. Luisa L. Garboso/Genalyn A. Tablatin
Editor:	Juliet P. Quezon
Tagasuri:	Juliet P. Quezon, Edwin Pameroyan, Roselyn C. Roldan Carmel Joy P. Aujero, Celestino S. Dalumpines IV, Antonette Espora
Tagaguhit:	Ednan Jamandre/Ana Mae P. Aujero
Tagalapat:	Jerry R. Baguios/Joy P. Nakamura, Leomel B. Ledda
Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma, Cynthia G. Demavivas Elena P. Gonzaga, Federico P. Pillon, Jr. Juliet P. Quezon, Carmel Joy P. Aujero

Inilimbag sa Pilipinas ng Department of Education – Region VI

Department of Education – Region VI

Office Address: Duran Street, Iloilo City

Telefax: (033) 336-2816 (033) 509-7653

E-mail Address: region6@deped.gov.ph

FILIPINO

Ikatlong Markahan – Modyul 3:

**Pag-iisa-isa ng mga Argumento sa
Binasang Teksto**

**Pagsusuri kung ang Pahayag ay Opinyon
o Katotohanan**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Kumusta ka na?

Sa mga pangyayari ngayon sa ating komunidad, mahalagang makatuwiran tayo sa paggawa ng mga desisyon. Kailangan nating maging mapanuri.

Dinisenyo ang modyul na ito upang ikaw ay magkaroon ng kakayahang maging mapanuri sa mga argumento sa binasang teksto at magkaroon ng kakayahang makilala kung ang pahayag ay isang opinyon lamang o katotohanan. Kaya mo ito!

Pag natapos mo na ang modyul na ito, inaasahang:

- Naiisa-isa mo ang mga argumento sa binasang teksto **(F6PB-IIIe-23)**
- Nasusuri mo kung ang pahayag ay opinyon o katotohanan **(F6PB-IIIj-19)**

Subukin

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang sanaysay. Sagutin ang mga tanong pagkatapos nito. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Saan mang panig ng mundo ngayon, ang pangunahing suliranin tungkol sa kalusugan ay ang pandemya na dulot ng Coronavirus o mas kilalang COVID-19. Milyon-milyong tao sa buong mundo ang naging biktima nito. Ano nga ba ang COVID-19 at saan ito nagmula? Ano-ano ang mga sintomas at komplikasyong dulot nito?

Ang coronaviruses ay pamilya ng mga virus na nagdudulot ng iba't ibang klaseng sakit. Maaaring ito ay maging karaniwang ubo't sipon lamang o magiging malulubhang impeksyon.

Unang naitala ang ilang kaso ng pneumonia sa Wuhan China noong ika-31 ng Disyembre 2019. Karaniwan, ang virus na ito ay makikita lamang sa mga hayop at hindi pa sa mga tao noon. Marahil dahil sa pagkain ng mga tao ng mga hilaw o hindi sapat na nalutong karne ng hayop kaya naipasa ang virus sa mga tao.

Ang pinakakaraniwang sintomas ng COVID-19 ay ubong may kasamang lagnat, panghihina, tuyong ubo at kahirapan sa paghinga. Kasama rin sa iba pang sintomas ang pagbara ng ilong, sakit ng ulo, conjunctivitis, namamagang lalamunan, pagtatae, pagkawala ng panlasa o amoy, pantal sa balat o pagkawala ng kulay ng mga daliri o daliri ng paa. Nakamamatay ang sakit na ito kaya ibayong pag-iingat ang dapat gawin upang ikaw ay hindi mahawa.

Mga tanong:

1. Tungkol saan ang binasang sanaysay?
2. Ano ang dahilan ng pandemya?
3. Ano-anong mga katotohanan ang ipinahayag sa binasa?

Aralin

1

Pag-iisa-isa ng mga Argumento sa Binasang Teksto

Pagsusuri kung ang Pahayag ay Opinyon o Katotohanan

Susi sa malinaw na pag-unawa sa binasang teksto ang pag-iisa-isa sa mga argumento nito at ang pagsusuri kung ang mga pahayag nito ay opinyon lamang o katotohanan.

Ang argumento ay ang paglalatatag ng mga dahilan at ebidensya upang maging makatuwiran ang isang panig. Kinakailangan ang malalim na pananaliksik at talas ng pagsusuri sa proposisyon upang makapagbigay ng mahusay na argumento.

Balikan

Isa sa mga napapanahong paksa ngayon ay ang usapin tungkol sa pandemya ng COVID 19.

Ano-ano ang mga isyu o suliraning may kaugnayan dito?

Panuto: Piliin ang iyong sagot sa loob ng kahon. Isulat ang titik lamang ng wastong sagot sa iyong sagutang papel.

- A. Nagka-ubusan ng *face mask* sa mga unang buwan ng pandemya.
- B. Marami ang nawalan ng trabaho sa pagsasara ng mga industriya.
- C. Nalutas ang problema sa trapiko dahil madalang ang sasakyan.
- D. Naantala ang pag-uwi ng mga *overseas contract workers* sa kanilang mga probinsiya.
- E. Nabawasan ang kriminalidad sa panahon ng *enhanced community quarantine* at *general community quarantine*.

Tuklasin

Panuto: Basahing mabuti ang sanaysay tungkol mga suliraning dulot ng pandemya.

Ang mabilis na pagkalat ng sakit sanhi ng coronavirus ay nagdulot ng malaking dagok sa kalusugan at buhay ng mga tao. Walang pinipiling dapuan ang virus na ito. Bata man o matanda, mahirap man o mayaman ay maaring mahawa nito. Maraming suliranin ang idinulot ng coronavirus sa mga tao. Naging banta ito sa kalusugan lalo na sa mga bata at matatanda. Maaring mamatay ang dapuan ng virus lalong lalo na kapag mahina ang “immune system” ng isang tao.

Noong Marso 15, 2020 nag-umpisang ipatupad ng pamahalaan ang Community Quarantine dito sa Pilipinas sa pangambang maaaring lumobo ang bilang ng mga apektado. Simula rin ito ng maraming suliraning dinaranas ng mga Pilipino.

Hindi lamang buhay at kulusugan ang apektado ng COVID-19 kundi maging ang ekonomiya ng bansa. Dahil sa pagkalugi ng mga negosyo, maraming kompanya at pabrika ang nagsara kaya maraming Pilipino ang nawalan ng trabaho at naghirap.

Ang pagsuspende ng biyahe ng mga eroplano at sasakyang pandagat ang naging dahilan ng pagkaantala ng pag-uwi mga *overseas contract workers* sa kanilang mga probinsya.

Mga tanong:

Ano-anong mga argumento ang nakita mo sa talata? Punan ng tamang sagot ang talaan ng impormasyon. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Mga suliraning nabanggit dahil sa pandemya	Mga dahilan ng suliranin
1.	
2.	
3.	

Suriin

Alam mo ba kung ano ang argumento? Ang argumento ay ang paglalahad ng mga dahilan at ebidensya upang maging makatuwiran ang isang panig. Kinakailangan ang malalim na pananaliksik at talas ng pagsusuri sa proposisyon upang makapagbigay ng mahusay na argumento. Proposisyon ang tawag sa mga pahayag o argumento tungkol sa isang paksa. Sa pagpapahayag ng mga argumento, nagagamit natin ang ating mga opinyon batay sa ating paniniwala o karanasan na maaaring makaantig sa iba. May mga pahayag namang talagang makatotohanan dahil ito ay napatunayan na ng nakararami. Ngunit anupaman, kailangan din nating matukoy kung aling pahayag sa argumento ang opinyon o katotohanan.

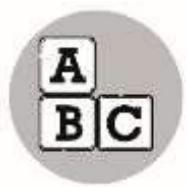
Nasagutan mo ba ang gawain sa bahaging Tuklasin? Magaling!

Ang mga dahilan at ebidensyang inyong sinulat ay tinatawag na **argumento**.

Ito ay isang elemento ng pangangatwiran. Ito ay ang paglalatag **ng mga dahilan o ebidensya** upang maging makatuwiran ang isang panig.

Ang bawat pahayag ay may dalawang uri: opinyon o katotohanan. Ang **opinyon** ay mga pahayag ayon sa paniniwala o ideya ng isa o iilang tao lamang batay sa kanilang karanasan o napapansin sa mga bagay at mga pangyayari sa paligid na hindi pa lubusang napatunayan at walang mabigat na pruwera o ebidensya.

Samantalang ang **katotohanan** ay mga tunay na kaganapan, bagay at kaalaman na napatunayan na ng nakararami o ng siyensya. Ito ay masusing pinag-aralan at napatunayan ng mga propesyunal at mga eksperto na may mabigat na pruwera.

Pagyamanin

Gawain 1

Panuto: Basahing mabuti ang mga talata. Isa-isahin ang mga argumentong makikita sa teksto. Kopyahin sa iyong sagutang papel at salungguhan ang mga dahilan o ebidensya. Isulat sa sagutang papel kung ang mga ito ay **opinyon** o **katotohanan**.

_____ 1. Marami ang naghihirap sa buhay. Katunayan, may mga pamilyang isang beses lang kung kumain sa maghapon. Maraming hindi malaman kung saan nila kukunin ang susunod na kakainin.

_____ 2. Dahil sa kahirapan ng buhay kaya maraming nangyayaring krimen. Ang kahirapan ang isa sa mga ugat kaya may nangyayaring pagnanakaw.

_____ 3. Kilala ang mga Pilipino sa galing sa musika. May mga mang-aawit at manunugtog na Pilipino sa iba't ibang panig ng daigdig, at marami sa kanila ang naging tanyag at nagtagumpay.

_____ 4. Ayon sa mga manghuhula o *psychic*, malapit nang magunaw ang mundo. Maraming senyales ang nangyayari sa ngayon gaya ng pagbaha, paglindol ng malakas, paglaganap ng sakit, pagputok ng bulkan at pagkagutom ng maraming tao.

_____ 5. Talagang napakahusay ng Pilipino sa musika. Kahit dahon ng halaman ay nagagawang instrumento, gaya ng ginawa ni Levi Celerio, na isang tunay na maestro sa musika.

Gawain 2

Panuto: Basahin ang mga pangungusap. Isa-isahin ang tekstong nagtataglay ng mga argumento. Isulat ang ✓ sa sagutang papel kung ang pahayag ay **katotohanan** at X kung **opinyon**.

_____ 1. Ang Pilipinas ay paunlad nang paunlad. Patunay nito ay ang dumaraming kabuhatan sa buong bansa at ang mga magandang pagbabago.

_____ 2. Pinaparusaan na ng Panginoon ang mga tao sa kanilang kasalanan. Nagpapadala Siya ng maraming kalamidad upang bawiin ang buhay ng

nakararami. Hinahayaan niyang lumaganap ang mga sakit at pandemya para maipamulat sa mga tao ang kanilang kasalanan.

- _____ 3. Ayon sa kasaysayan, Si Hen. Douglas MacArthur ay umalis ng Pilipinas upang pamunuan ang Southwestern Pacific noong Marso 17, 1942. Ipinahayag niya sa kanyang pag-alis ang mga katagang "I shall return".
- _____ 4. Kung minsan ay nagiging tagapagwasak tayo ng kalikasan sa halip na tagapangalaga. Kaya nararanasan na natin ang ganti ng kalikasan. Umiinit na ang panahon dahil sa kawalan ng lilim ng mga puno at pagkasira ng ozone layer.
- _____ 5. Ayon sa mga nanay, ang karamihan ay hindi pa handa sa pagbukas ng klase. Maraming mga magulang ang nag-aalinlangan na papag-aralin ang kanilang mga anak dahil sa takot na mahawa ang mga ito ng COVID-19. Ang iba naman ay hindi pa handa sa bagong *modality* ng pag-aaral dahil wala silang *gadget* at *internet connection*.

Gawain 3

Panuto: Basahin ang sanaysay at isa-isahin ang mga argumentong ginamit. Magsulat ng limang mga dahilan o patunay. Isulat ito sa iyong sagutang papel.

Kalikasan Ating Mahalin at Alagaan

Ni Luisa L. Garboso

Dapat nga bang mahalin at alagaan ang ating kalikasan?

Ang kalikasan ay biyayang bigay sa atin ng Maykapal. Ang mga anyong tubig at lupa na puno ng mga likas na yaman tulad ng mga halaman, bungangkahoy, hayop, isda at iba pang mga nilalang ay handog sa atin ng Diyos na dapat nating mahalin at alagaan.

Ngunit sa ngayon, para bang ating nakalimutang alagaan ang mga ito dahil sa pansarili nating kapakanan. Unti-unti nang nakakalbo ang ating kagubatan, ang mga hayop ay nawalan na ng kanilang mga tahanan. Ang mga basura ay nakakalat na lamang kung saan saan. Ang matinding pagbaha, pagguho ng lupa at iba pang sakuna ay resulta ng ating pagpapabaya sa kalikasan. Kakaunti na lamang ang mga puno na dapat sana ay magsisipsip ng tubig ulan at maruming hangin. Naging mas mainit ang panahon dahil sa namuong *carbon dioxide* sa kalawakan. Kung manatili tayong walang pakialam sa kalikasan. Paano na lang kaya ang ating kinabukasan?

Mga dahilan o patunay na dapat nating mahalin ang kalikasan.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Isaisip

Tiyak, alam mo na kung ano ang argumento at kaya mong sagutin ang sumusunod.

Panuto: Punan ang patlang ng angkop na mga salita upang mabuo ang diwa ng talata. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Ang argumento ay isang 1. _____ ng pangangatwiran. Ito ay ang paglalata 2. _____ o _____ upang maging makatwiran ang isang panig.

Ang bawat pahayag ay may dalawang uri: opinyon o katotohanan. Ang 3. _____ ay mga pahayag ayon sa paniniwala o ideya ng isa o ilang tao lamang batay sa kanilang karanasan o napapansin sa mga bagay at mga pangyayari sa paligid na hindi pa lubusang napatunayan at walang mabigat na pruweba. Maaaring gamitan ang mga pahayag na ito ng: ayon kay/kina, para kay/kina at sa paniniwala ni/nina.

Halimbawa: Ayon sa albularyo, kinulam daw ang nanay ni Mona kaya ito nagwawala tuwing alas dose ng gabi.

Samantalang ang 4. _____ ay mga tunay na kaganapan, bagay at kaalaman na napatunayan na ng nakararami o ng siyensya. Ito ay masusing pinag-aralan at napatunayan ng mga propesyunal at mga eksperto batay sa mabibigat na pruweba.

Halimbawa: Ayon sa pag-aaral ng WHO, ang COVID-19 ay isang uri ng *virus* na madaling nakahahawa at maaaring makamamatay.

Isagawa

Panuto: Basahin ang sumusunod na mga kalagayan. Suriin ang teksto at isulat ang ✓ kung ang pahayag ay **katotohanan** at X kung **opinyon**. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel

- _____ 1. Mas mahalaga ang kalusugan kaysa sa kayamanan, isang katunayan ayon sa salawikaing “ang kalusugan ay kayamanan.” Hindi magiging produktibo ang isang tao kapag siya ay sakitin.
- _____ 2. Ang droga ay nakasisira sa kinabukasan ng mga kabataan. Maraming mga kabataan ngayon ang hindi nakapagtapos ng pag-aaral at walang maayos na trabaho dahil nalulong sa droga.

- _____ 3. Mahalaga ang kagandahan dahil ito ang batayan sa ating lipunan. Ang magaganda ay maraming kaibigan at tagahanga. Kagandahan din ang isa sa batayan kapag naghahanap ng trabaho.
- _____ 4. Dapat lamang na ipatupad ang programang K-12 dahil ang Pilipinas na lang ang tanging bansa sa Asya na 10 taon lamang ang taon ng pag-aaral ng *basic education*. Marami sa mga propesyunal nating mga kababayan na nagtatrabaho sa ibang bansa ang muli pang nag-aaral para makumpleto ang hinihinging kwalipikasyon sa kanila sa edukasyon.
- _____ 5. Isa si Lea Salonga sa mga tanyag na Pilipinong naging matagumpay sa larangan ng musika. Katunayan siya ay napabilang sa “Miss Saigon”, at iba pang pagtatanghal sa labas ng ating bansa.

Tayahin

A. **Panuto:** Basahing mabuti ang bawat bilang. Isa-isahin ang mga argumentong makikita sa teksto. Kopyahin ang mga dahilan o ebidensya. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Ayon sa mga eksperto ang coronavirus ay isang malaking pamilya ng virus na maaaring magdulot ng sakit mula sa karaniwang sipon hanggang sa mas malubhang sakit tulad ng COVID-19.
2. Ang ating mga ninuno ay sanay mangaral sa kanilang mga anak sa pamamagitan ng salawikain. May mga salawikain sila para sa pagtitipid, pag-iimpok, pagiging matapat, pagiging masipag, mabuti pakikisama at lahat na ng mabuting pagpapahalaga.
3. Ngayon ay nararanasan na natin ang ganti ng kalikasan. Umiinit na ang panahon dahil sa kawalan ng lilim ng mga puno. Natutuyo na rin ang mga sapa at ilog.
4. Noong Enero 2, 1942, bago pa bumagsak ang Bataan at Corregidor, matagumpay na nasakop ng mga Hapon ang Maynila at naitatag ang pamahalaang militar ng Japan.
5. Maraming kariktang ibinigay ang Dakilang Maykapal sa ating kapuluan. Pinatutunayan ito ng ating maganda at kahanga-hangang mga tanawin.

B. **Panuto:** Tukuyin kung ang mga sumusunod na pahayag. Isulat ang **OP** kung ito ay **opinyon** at **KA** naman kung **katotohanan**. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

- _____ 6. Ang mga Pilipino ay likas na magalang, masipag at mapagmahal.
- _____ 7. Hindi mabuti sa katawan ang paggamit ng mga gamot na nabibili sa botika.
- _____ 8. Ang pagharap sa mga hamon ng buhay ay dapat nating samahan ng katatagan at pananalig sa Panginoon.

- _____ 9. Hindi hadlang ang kahirapan sa pagtulong sa ating mga kababayang nasalanta ng bagyo at baha.
- _____ 10. Imposible ang edukasyon sa panahon ng pandemya kapag walang *gadget* at *internet connection*.

Karagdagang Gawain

Panuto: Basahing mabuti ang sanaysay. Kopyahin ang mga argumento na makikita sa teksto at isulat sa iyong sagutang papel. Sumulat ng 2 pahayag na opinyon at 3 katotohanan ayon sa nabasang teksto.

Edukasyon sa Panahon ng Pandemya

Sa kabila ng hirap na dinaranas natin ngayong may pandemya, hindi pa rin natin maisasantabi ang pangangailangan ng mga mag-aaral sa edukasyon. Maihahatid nga ba sa mga mag-aaral ang nararapat na aralin gayong mahigpit na ipinagbabawal ang mga bata sa pagpasok sa mga paaralan?

May mga paraan upang ipagpatuloy ang pagkatuto ng mga bata kahit na hindi sila pormal na makapasok sa paaralan. Isa na rito ang pagkatutong modyular na siyang ginagamit ng karamihan. Mayroong pagkatuto gamit ang radyo at telebisyon. Sa mga may koneksiyon sa internet ay maaaring mag “online learning”.

Anumang uri ng pagkatuto ang mahalaga ay maipagpatuloy ang edukasyon ng mga mag-aaral sa gitna ng pandemya.

Tala para sa Guro

Iwawasto ng guro ang posibleng sagot ng mag-aaral.

Susi sa Pagwawasto

SUBUKIN

1. COVID 19
2. Dahil sa virus(corona)
3. Iba iba ang kasagutan

BALIKAN
A, B, D

TUKLASIN

Mga suliraning inilagag

Mga dahilan	suliraning nabanggit	1.suliranin sa kalusugan	2. suliranin sa Pagkaantala ng pasukan	3. suliranin sa ekonomiya	pabrikang kompanya/ nag-sarag
		Nakamamatay, mabilis kumalat ang sakit		Maraming	

Pagyaanin

Gawain 1
1. Katotohanan
2. Opinyon
3. Katotohanan
4. Opinyon
5. Katotohanan

Gawain 2
1. X 2. X 3. ✓ 4. ✓ 5. X

Gawain 3
1-5 Iba-iba ang kasagutan

Isaisip

1. elemento
2. dahilan o ebidensya
3. opinyon
4. katotohanan

Isagawa

1. ✓
2. ✓
3. X
4. X
5. ✓

Tayahin

A: 1-5 Ang guro ang magwawasto.

B:

6. KA
7. OP
8. KA
9. KA
10. OP

Karagdagang Gawain

Ang guro ang magwawasto.

Mga Sanggunian

Banghay Aralin sa Filipino, Ikaanim na Baitang, Unang Bahagi, Sangay ng Negros Occidental. (n.d.). pp. 268-269

Nazario, Archie. (2018). Tekstong Argumento

https://1.messenger.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fyoutube.com%2Fwatch%3Fv%3D8Ioj7zb1G7A%26feature%3Dshare&h=AT0wV6jwP5O5J42hIg-RgYLR1gSj_WFugDVobWPq4ukvYu8nflfWnxiBtW0mIwU7ew5UkqFTNN9_uXRy7OfkMQ--Ho4EIevDwWVsxjV0lYCLMr1k_9-ULS8KpbU5ehcl7oJJ_Q

Olivarez, Sanchez, Reyes. (2017). *Lesson Plan in Filipino 5*, pp. 472-473

Olivarez, Reyes, Aragon. (2018). *Lesson Plan in Filipino 6*, p. 489

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

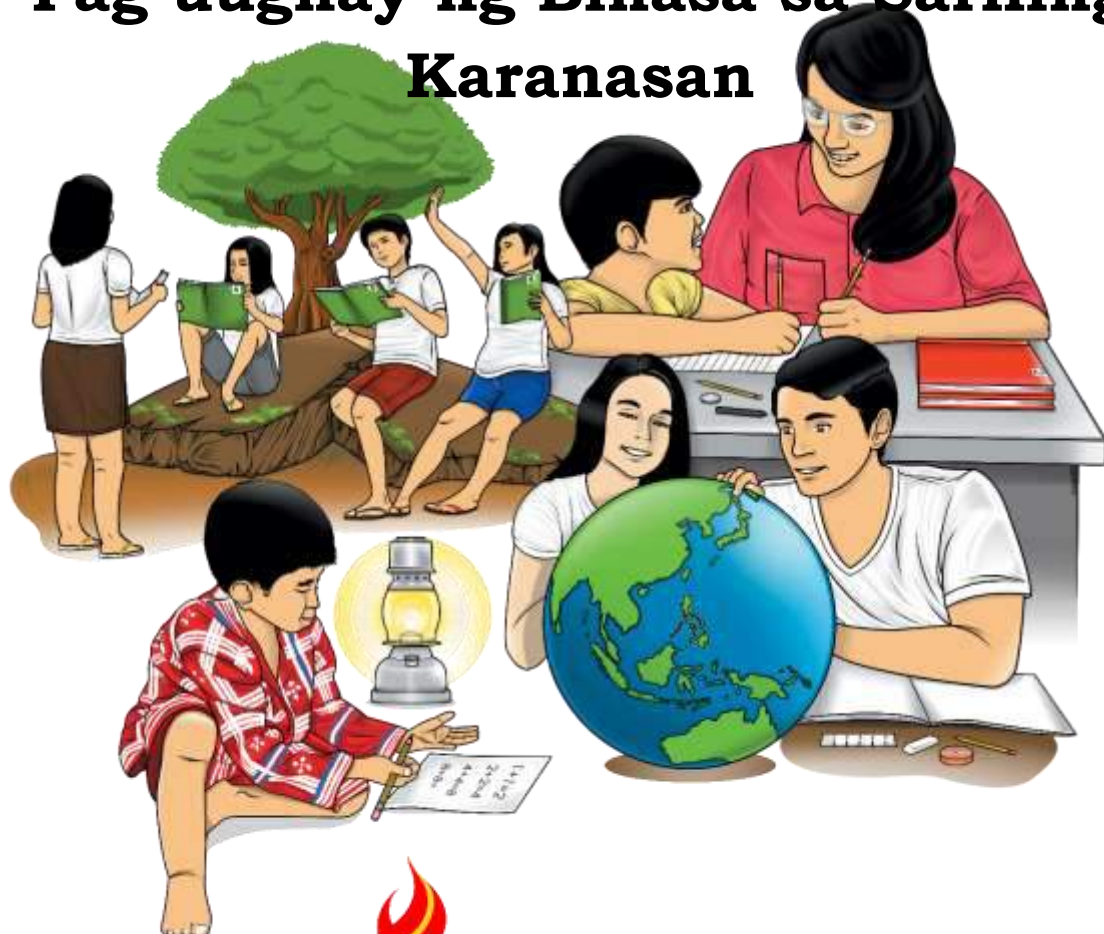
Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpdpd@deped.gov.ph

Filipino

Ikatlong Markahan – Modyul 4: Paggamit nang Wastong Pang- angkop at Pangatnig

Pag-uugnay ng Binasa sa Sariling Karanasan

Filipino – Ikaanim na Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikatlong Markahan – Modyul 4:

- **Paggamit nang wasto ng Pang-angkop at Pangatnig**
- **Pag-uugnay ng Binasa sa Sariling Karanasan**

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtulis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Rotchelle S. Vargas, Rosemarie G. Basiosa
Editor:	Juliet P. Quezon
Tagasuri:	Juliet P. Quezon, Edwin Pameroyan, Carmel Joy P. Aujero, Roselyn C. Roldan, Celestino S. Dalumpines IV, Antonette Espora
Tagaguhit:	Ednan Jamandre, Ana Mae P. Aujero
Tagalapat:	Jerry R. Baguios, Joy P. Nakamura, Jerome B. Reynes
Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma Cynthia G. Demavivas Elena P. Gonzaga Federico P. Pillon, Jr. Juliet P. Quezon Carmel Joy P. Aujero

Inilimbag sa Pilipinas ng Department of Education – Region VI

Office Address: Duran Street, Iloilo City

Telefax: (033) 336-2816 (033) 509-7653

E-mail Address: region6@deped.gov.ph

FILIPINO

Ikatlong Markahan – Modyul 4:

**Paggamit nang Wasto ng Pang-
angkop at Pangatnig**

**Pag-uugnay ng Binasa sa Sariling
Karanasan**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Isang pagbati sa iyo mag-aaral!

Mas nagiging makabuluhan ang iyong binasa kung maiuugnay mo ito sa iyong sariling karanasan. Nakatutulong din ang paggamit ng mga pang-ugnay na pang-angkop at pangatnig upang magiging madulas, tuloy-tuloy at malinaw ang diwa ng mga pahayag.

Ang araling ito ay makatutulong sa iyo na maiuugnay ang iyong binasa sa iyong sariling karanasan at kung paano ang wastong paggamit ng mga pang-ugnay na pang-angkop at pangatnig.

Pagkatapos mo ng modyul na ito, inaasahang:

- Nakagagamit nang wasto ang pang-angkop at pangatnig **(F6WG-IIIj-12)** at
- Naiuugnay ang binasa sa sariling karanasan **(F6PB-IVa-1)**

Subukin

Panuto: Ang sumusunod na mga pangungusap ay batay sa sariling karanasan. Sipiin ang mga ginamit na pang-angkop at pangatnig sa bawat pangungusap. Isulat ang mga ito sa sagutang papel. Sulatan ng **PA** sa dulo kung ito ay **pang-angkop** at **PT** kung **pangatnig**.

- _____ 1. Si Khit ay nagmemeryenda habang nag-aaral.
- _____ 2. Mabait na bata si Karen.
- _____ 3. Si Aling Bebang ay masaya dahil dumating ang kanyang mga anak.
- _____ 4. Maagang umalis si Teolo, ayaw niyang mahuli sa klase.
- _____ 5. Ako ay nag-aaral habang ang nanay ko naman ay nagluluto ng hapunan.
- _____ 6. Si Ate Nadia ay masayang umaawit.
- _____ 7. Ang kapatid niya ay masaya sapagkat dinalhan siya nito ng mga pasalubong.
- _____ 8. Kami ay mahirap ngunit puno naman ng pagmamahal.
- _____ 9. Si Bea ay mapagmahal na anak.
- _____ 10. Kayo ba ay sasama sa amin o maiiwan na lang dito?

Aralin

1

Paggamit ng Wastong Pang-angkop at Pangatnig Pag-uugnay ng Binasa sa Sariling Karanasan

Kailan ginagamit ang pang-angkop at kailan naman ginagamit ang pangatnig? Kilalanin muna natin ang mga ito.

Balikan

Panuto: Kilalanin kung ang sumusunod na salita o kataga na nakahilig ay ***pang-angkop*** o ***pangatnig***. Isulat ang sagot sa sagutang.

1. Mainit *na* hangin ang ihip kung kalbo na ang ating kagubatan.
2. Malawak ang aming hardin *ngunit* makitid naman ang aming gulayan.
3. Maraming mga bulaklak ang makikita sa bakuran niya.
4. Maglalaro ako sa labas *kung* titila ang ulan.
5. May mga dahong nakakalat sa bakuran.

Tuklasin

Panuto: Basahin ang kuwento at sagutin ang sumusunod na mga tanong. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Paano ang Kaarawan ni Hannah?

ni: Rotchelle S. Vargas

Bakas ang lungkot sa mukha ni Hannah habang tinitingnan ang mga larawan ng masayang alaala sa ikasampung kaarawan niya noong nakaraang taon. Kasama ang mga magulang pati mga kaibigan sa mga larawang sinisilayan sa *gallery* ng kaniyang *cellphone*.

“Magiging masaya pa kaya ang kaarawan ko kung ganito ang sitwasyon ngayon? Makararating pa kaya si Mama upang sorpresahin ako dahil kasalukuyang

naglilingkod sa ospital at nag-aalaga sa mga naapektuhan ng pandemya.” Ang sabi ni Hannah sa sarili.

Sa linggong paparating ay kaarawan na ni Hannah at lingid sa kaniyang kaalaman may salo-salong inihahanda para sa kanya. Hindi hadlang ang Covid-19 na pandemya para kay Aling Rowena na isang nars na makapiling saglit ang kaniyang pamilya. Pinayagan siya ng kaniyang *head nurse* na makauwi kahit na may kakulangan ng nars sa ospital.

Isang kapana-panabik na pagtatagpo ang naganap sa pagkikita ng mag-iina sa kaarawan ni Hannah. Na sorpresa pati ang kaniyang dalawang anak at asawa. Sa gitna ng munting salo-salo, napaluha ang mga bata sapagkat nais nilang mayakap ang inang mahal na ilang buwan na ring hindi nakauwi simula nang ipatupad ang *enhanced community quarantine* sa probinsya. Tuloy ang yakapan dahil nag-*disinfect* muna si Aling Rowena bago umuwi.

Masayang nakatulog ang mga bata. Kinaumagahan, tulog pa ang mga ito nang bumalik na sa hospital si Aling Rowena. Maikli man ang mga sandaling nakapiling ang kaniyang mga anak, napawi rin ang kaniyang pananabik sa mga ito na madalas na nakakausap lamang *online*.

Mga Tanong:

1. Sino ang may kaarawan at ano ang tanging hangad niya sa kanyang kaarawan?
2. Ano ang trabaho ng kanyang ina?
3. Natupad ba ang pangarap niya na makapiling ang ina?
4. Kung ikaw si Hannah, ipagmamalaki mo ba ang iyong ina na isang *front liner*? Bakit?
5. Kung ikaw ang nasa kalagayan ng anak, ano kaya ang iyong madarama nang dumating ang iyong ina kahit na mahirap ang kalagayan sa trabaho?
6. Ibahagi ang iyong naging karanasan na kahawig sa kuwento.
7. Sa pariralang, lingid sa **kanyang** kaalaman, ano ang tawag natin sa pang-ugnay na **-ng**?
8. Sa pariralang, *Isang kapana-panabik **na** pagtatagpo*, ano ang tawag natin sa pang-ugnay na **na** na idinugtong sa salitang kapana-panabik?
9. Sa pangungusap na, *Habang kumakain minabuti ni Rowena na hindi pumasok sa loob ng bahay*. Anong pang-ugnay ang ginamit dito? Ano ang tawag natin sa pang-ugnay na ito?
10. *Makakarating pa kaya si Mama upang sorpresahin ako?* Sa pangungusap na ito, ano ang tawag natin sa pang-ugnay na **kaya**?

Suriin

Ano-ano ang pang-angkop at pangatnig?

Pang-angkop. Ito ay mga salita o katagang ginagamit sa pag-ugnay ng mga salitang naglalarawan at inilarawan. Ginagamit ang pang-angkop upang maging madulas at tuloy-tuloy ang pagbigkas ng salita.

Halimbawa:

1. **na** - ginagamit kung ang nauunang salita ay nagtatapos sa katinig maliban sa n.
2. **ng** - ginagamit kung ang naunang salita ay nagtatapos sa patinig (a,e,i,o,u)

Pangatnig. Ito ay mga salita o kataga na nag-uugnay ng mga salita, sugnay, parirala o pangungusap. Ginagamit ang pangatnig sa pag-ugnay ng dalawa o higit pang diwa o ideyang ipinapahayag.

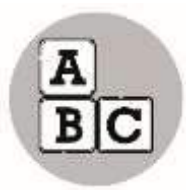
Halimbawa:

1. **at** - ginagamit sa pagdugtong ng dalawang salita o kaisipang magkaugnay
2. **o** - ginagamit sa pag-uugnay sa dalawang salita o kaisipang pinagpipilian.
3. **ni** - ginagamit sa pag-ugnay ng dalawang salita o kaisipang kapwa hindi gumanap o ginagampanan.
4. **kapag, pag, kung** - ginagamit sa pag-uugnay ng dalawang kaisipang may hinihinging kondisyon
5. **habang, samantala** - ginagamit sa pag-ugnay ng dalawang kilos o pangyayaring naganap sa magkasabay na panahon
6. **dahil, sapagkat, kasi** - ginagamit sa pag-ugnay ng sanhi o dahilan ng pangyayari o ikinikilos
7. **ngunit, subalit, pero** - ginagamit sa pag-uugnay ng dalawang kaisipang magkakontra o magkasalungat
8. **upang, para, kaya, nang** - ginagamit sa pag-ugnay ng bunga o kalalabasan at ng isang kilos o gawain

Paano nagiging mas may kabuluhan ang isang tekstong binasa?

Mas may kabuluhan ang isang tekstong binasa kung naiuugnay natin ito sa iba't ibang pangyayari, sitwasyon o karanasan natin sa buhay. Nakatutulong din ito para makapaghandang matutong harapin ang anumang pagsubok na darating sa buhay natin.

Sa araling, ito nahasa ang ating kagalingan sa pagbigay ng agarang solusyon sa mga kumplikadong sitwasyon dahil inilagay natin ang ating sarili sa sitwasyon

Pagyamanin

Gawain 1

A. Panuto: Basahin ang talata at punan ng pang-angkop na **na** o **ng** ang patlang sa pagitan ng dalawang salita. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Libo-libo 1.____ tao ang kumpirmadong nasawi. Daan-daan ang nawalan ng kabahayan at ari-arian. Milyon-milyon ang napinsala 2.____ kabuhayan. Bilyon-bilyon ang halaga ng mga nasira at winasak 3.____ imprastruktura. Ito ang nakapanlulumo 4.____ bakas 5.____ iniwan ng Bagyong Ulysses. Napakahalaga 6.____ imulat ang ating kabataan sa delubyo 7.____ hatid ng kalamidad upang magkaroon sila ng pagpapahalaga at kamalayang ganap sa lahat ng bagay sa paligid. Malawak 8.____ pag-iisip at maging alerto ang dapat taglayin ng bawat isa sa panahong masalimuot.

B. Panuto: Basahin ang talata at kopyahin ang mga pangatnig na ginamit. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Madalas na namumutla at hinang-hina si Arlene. Paano kasi pumapasok sa paaralan na walang laman ang sikmura. Pilit na tinataguyod ang sarili dahil sa kahirapan. Sapagkat may pandemya, nagsara ang konstruksyon na pinagtatrabahuan ng ama. Ngunit sa kabila ng lahat, patuloy pa rin siya sa kanyang hangaring makapagtapos kahit sa elementarya lang muna. Marunong sa klase si Arlene kung kaya marami ang nagpapaturo na mga kaklase sa kanya. Bilang ganti binibigyan siya ng pagkain at ilang gamit sa eskwela. Kahanga-hanga ang ipinamalas na katangian ni Arlene. Hindi malayo na maabot niya ang kanyang hangad sa buhay.

Gawain 2

Panuto: Punan ng pang-ugnay na dapat gamitin upang mabuo ang diwa ng pangungusap. Piliin ang sagot sa loob ng panaklong. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

1. May mga taong kapos sa karunungan _____ (sapagkat, subalit, dahil) nagpapakita ng mabuting-asal.

2. Siya ay masigasig sa kaniyang pag-aaral _____ (para, kung, kaya) sa kaniyang kinabukasan.
3. Si Ana ay mabait _____ (-ng, na,) bata.
4. Ang pantay o patas _____ (na, ng, kay) pagtingin sa kapwa ay may mabuting maidudulot.
5. Iwasang pumili _____ (na, at, o) umiwas sa mga taong nararapat namang maging kaibigan.

Gawain 3

Panuto: Isulat kung ang gamit na pang-ugnay na nakahilig ay **pang-angkop** o **pangatnig**. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Inilaan ni Roy ang buong araw sa paglalaro ng gadget **samantalang** ang kapatid ay abala sa pagsasagot ng modyul.
2. Ang batang **ng** gusgusin ay may mabuting kalooban.
3. Mahusay ang programang inilunsad ng pamunuan **ngunit** hindi lahat ay nakabenepisyo.
4. Ang malawak **na** lupaing ibinigay ng gobyerno ay nakatutulong sa mga tao.
5. Magiging madali ang mga gawain **kung** ang lahat ay nagkakaisa.

Isaisip

Tingnan nga natin kung alam nyo na ang kahalagahan ng pang-angkop at pangatnig para sa isang malinaw na pag-unawa sa tekstong binabasa!

Panuto: Punan ang mga patlang sa sumusunod na mga talata upang mabuo ang diwa. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Ang mga katagang 1. _____ at 2. _____ ay tinatawag na **pang-angkop**. Ginagamit ang mga ito sa pag-uugnay ng mga salitang naglalarawan at inilalarawan. Ginagamit ang mga ito upang maging madulas at tuloy-tuloy ang pagbigkas ng salita.

3. _____ naman ang tawag sa mga salita o kataga na nag-uugnay ng dalawang salita, sugnay, parirala o higit pang diwa o ideyang ipinapahayag.

Magkakaroon din ng kabuluhan o mabibigyan linaw ang isang seleksyon kung ito ay nauugnay sa sariling 4. _____.

Isagawa

Isalaysay ang sariling karanasan ngayong panahon ng pandemya sa lima o higit pang mga pangungusap gamit ang mga pang-angkop at mga pangatnig, Bilugan ang tig-lilima sa mga ito. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Sa kasalukuyang COVID-19 na pandemya, ano ang naging karanasan mo? Naging karanasan din kaya ito ng iba?

Tayahin

Panuto: Piliin ang wastong pang-angkop o pangatnig sa loob ng panaklong upang mabuo ang diwa ng kuwento. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Ang tanging hangad ni Aling Veronica ay ang makapagtapos ng pag-aaral ang kaisa-isa 1. (**ng, na**) anak na si Bea. Bakas sa kanyang mukha ang pagod 2. (**habang, kung**) binabagtas ang daan patungo sa paaralan. Hindi niya alintana ang layo ng bahay 3. (**na, at**) init ng panahon 4. (**sapagkat, para**) lamang makuha ang mga modyul sa takdang oras. Mag-isang itinataguyod ang edukasyon ng kanyang anak 5. (**samantala, dahil**) para sa kanya ay napakahalaga 6. (**ng, na**) kayamanang ito. Likas 7. (**na, ng**) palaaral si Bea 8. (**pati, kaya**) palaging mataas ang iskor sa lahat ng mga pagsasanay sa mga modyul. Hirap sa buhay 9. (**subalit, habang**) nakatuon ang atensyon sa pag-aaral. 10. (**Kung, Maging**) talagang kailangan ganoon na lamang ang paggamit niya ng hiram na *cellphone*. Labis na tuwa ang hatid niya sa kanyang ina. Hindi malayo na maaabot niya ang kanyang hangarin.

Karagdagang Gawain

A. Panuto: Gamitin sa pangungusap ang sumusunod na mga pariralang may pang-angkop. Isulat ito sa iyong sagutang papel.

1. mabait na anak
2. matipunong ng binata
3. amang ng masipag
4. malambot na kamay
5. lalaking ng matangkad

B. Panuto: Basahin ang bawat kalagayan. Ibahagi ang sariling karanasan sa mga sitwasyong nabanggit gamit ang iba't ibang pangatnig. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

1. Nasa sasakyan ka at mayroong kasama. Dahil sa pakikipagkuwentuhan ay malapit na palang lumagpas sa babaan nito. Ano ang karanasan mong kahawig nito?

2. Para hindi mag-alala ang kaniyang mga magulang sa baon niya araw-araw, nagtitinda si Ramil ng pahayagan sa umaga at nag-iigib ng tubig sa kapitbahay sa hapon pagkatapos ng klase.

3. Pumunta si Ben sa bahay ng kaniyang kaklase. Bago siya tumawid sa daan hinintay muna niyang makalampas ang mga sasakyan bago tumawid.

4. Maraming takdang-aralin si Rica. Pagdating sa bahay ginawa niya muna ang mga ito bago matulog.

5. Tumutulong si Rea sa mga gawain kapag walang pasok. Pagkatapos ng kaniyang ginagawa, nagbabasa siya ng kaniyang mga aralin.

Susi sa Pagwawasto

Subukin

1. habang - PT
2. na - PA
3. dahil - PT
4. ng - PA
5. habang - PT
6. ng - PA
7. sapagkat - PT
8. ngunit - PT
9. na - PA
10. o - PT

Balikan

1. pang-angkop
2. pangatnig
3. pang-angkop
4. pangatnig
5. pang-angkop

Tuklasin

1. Si Hannah ang may kaarawan na ang tanging hangad niya ay makapiling ang ina
2. Ang kanyang ina ay isang nars.
3. Oo
- 4-5-6. Ang guro ang magwawasto
7. Pang angkop
8. pang angkop
9. habang-pangatnig
10. pangatnig

Pagymamanin

Gawain 1 A.

1. ng 2. ng 3. na 4. ng 5. na 6. ng 7. ng 8. na

Gawain B

1. Paano
2. Kasi
3. Dahil
4. Sapagkat
5. Ngunit
6. Kahit
7. Kung
8. Kaya

Gawain 2

1. Subalit
2. Para
3. Na
4. Na
5. O

Karagdagang gawain

A at B ang guro ang magwawasto.

1. Pangatnig
2. Pangatnig
3. Pang angkop
4. pang angkop
5. Pangatnig

Isaisip

1. Na
2. Ng
3. Pangatnig
4. karanasan

Isagawa

Ang guro ang mag wawasto.

Tayahin

1. ng
2. habang
3. at
4. para
5. dahil
6. ng
7. na
8. kaya
9. habang
10. Kung

Sanggunian

- Marasigan, E. V., at Tesalona, L. C. (2017). **Pinagyamang Pluma 6 (K to 12)**, Wika at Pagbasa para sa Elementarya, Phoenix Publishing House, Inc., pahina 325-326
- Lydia B. Liwanag, L. B. PhD. (2011). **Landas sa Wika 6**, EduResources Publishing, Inc., pahina 188
- Raflores, E. V. (2016). **Binhi Wika at Pagbasa 6**, JO-ES Publishing House Inc., pahina 455

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqaad@deped.gov.ph * blr.lrp@deped.gov.ph

Filipino

Ikatlong Markahan – Modyul 5:

**Pagbuo ng mga Bagong Salita Gamit ang
Panlapi at Salitang-ugat**

**Paggamit sa Usapan at Iba't ibang
Sitwasyon ng mga Uri ng Pangangusap
Pag-uulat Tungkol sa Pinarood**

Filipino – Ikaanim na Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikatlong Markahan – Modyul 5:

- **Pagbuo ng mga Bagong Salita Gamit ang Panlapi at Salitang-ugat**
- **Paggamit sa Usapan at Iba't Ibang Sitwasyon ang Uri ng Pangungusap**
- **Pag-uulat Tungkol sa Pinanood**

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtulis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Agnes G. Belmonte, Christian S. Panes
Editor:	Juliet P. Quezon
Tagasuri:	Juliet P. Quezon, Edwin Pameroyan, Carmel Joy P. Aujero, Roselyn C. Roldan, Jenelyn G. Navajas, Rodeliza Abainza, Celestino S. Dalumpines IV, Antonette Espora
Tagaguhit:	Ednan Jamandre, Ana Mae P. Aujero
Tagalapat:	Jerry R. Baguios, Joy P. Nakamura, Niño D. Jacobe
Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma Cynthia G. Demavivas Elena P. Gonzaga Federico P. Pillon, Jr. Juliet P. Quezon Carmel Joy P. Aujero

Inilimbag sa Pilipinas ng Department of Education – Region VI

Office Address: Duran Street, Iloilo City
Telefax: (033) 336-2816 (033) 509-7653
E-mail Address: region6@deped.gov.ph

FILIPINO

Ikatlong Markahan – Modyul 5:

**Pagbuo ng mga Bagong Salita Gamit ang
Panlapi at Salitang-ugat**

**Paggamit sa Usapan at Iba't ibang
Sitwasyon ng mga Uri ng Pangungusap**

Pag-uulat Tungkol sa Pinanood

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Magandang araw!

Halos lahat ng mga tao ngayon ay may mga telebisyon sa bahay at posibleng mayroon din kayo nito. Dito nakakapanood tayo ng iba't ibang palabas na nakaaaliw sa atin o di kaya ay nakapaghahatid sa atin ng mga detalye tungkol sa mga kaganapan sa ating bansa at ng buong daigdig. Marami sa ngayon ay nanonood na rin ng mga *videos* sa mga *computer* at *cell phone*.

Kadalasan, binabahagi natin sa ating mga kaibigan at kakilala ang mga impormasyon na ating napanood at nagiging bahagi na rin ito ng ating pang-araw-araw na usapan.

Ang pagbahagi natin ng mga impormasyon batay sa ating napanood ay isang porma ng pag-uulat. Binibigyang-daan nito ang mga mensaheng nais nating iparating sa ating mga tagapakinig. Maaari nating makita ang mga pangkalahatang detalye ng mensahe sa isang ulat.

Sa ulat, gumagamit tayo ng iba't ibang uri ng mga pangungusap sa iba't ibang panahunan upang maihatid nang malinaw ang mga ito at madaling unawain ang mga pahayag.

Sa pagtatapos ng modyul na ito, inaasahan ang mga mag-aaral na:

- nakabubuo ng mga bagong salita gamit ang panlapi at salitang-ugat **(F6PTIIIj-15)**;
- nakagagamit sa usapan at iba't ibang sitwasyon ng mga uri ng pangungusap; **(F6WG-IVa-j-13)** at
- nakapag-uulat tungkol sa pinanood **(F6PD-IIIc-j-15)**.

Subukin

Panuto: Alam mo ba ang pinagmulan ng hayop na butiki? Isasalaysay sa 'yo ni Ben ang pinanood niyang alamat, "Ang Alamat ng Butiki." Pagkatapos mong basahin ito, sagutin ang mga tanong sa ibaba. Isulat ang iyong mga sagot sa sagutang papel.

pinoy alamat.com

May isang batang nagngangalang Kiko. Siya ay batang pasaway at pakialamero. Palagi siyang pinagagalitan ng kaniyang Nanay ngunit hindi niya ito pinakikinggan. Dahil dito walang gustong makipaglaro sa kaniya kung kaya ang mga hayop ang kaniyang naging libangan. Sinasaktan niya ang mga ito at maging ang mga halaman ng mga kapitbahay ay kaniyang sinisira.

Isang araw habang naglilinis ng bakuran ang kaniyang Nanay, nakakita si Kiko ng punso at kaniya itong sinipa hanggang sa ito'y magiba. Siya ay pinagsabihan ng kaniyang Nanay na huwag niya itong uulitin dahil magagalit ang duwende. Parang walang narinig si Kiko na parang inaantok pa at walang pakialam sa sinabi ng Nanay.

Nang sumunod na araw, habang si Kiko ay naglalaro, siya ay nakakita ng mga itlog ng bayawak. Ito'y kaniyang pinaglaruan hanggang ang lahat ng itlog ay nabasag. Biglang may isang duwendeng nagpakita at nagtanong kung bakit niya ito binasag. Bilang resulta, siya ay pinarusahan dahil sa kaniyang ginawa. Naging kalahi siya ng mga bayawak. Naging isa siyang butiki.

Nagmakaawa si Kiko at nangako na hindi na niya ito uulitin. Ngunit hindi siya pinagbigyan ng duwende at ginawa siyang butiki. Siya ay hahalik sa lupa tuwing dapit-hapon at titira sa loob ng bahay dahil siya ay isang tao. Tatawagin siyang "butiki" at biglang naglaho ang duwende.

Ito ang naging kabayaran sa lahat ng kaniyang mga ginawa. Ito ay isang paraan para siya ay matutong magbigay galang sa mga nakatatanda at sa mga bagay-bagay na may buhay.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

B. Panuto: Magbigay ng limang pangungusap na nasa karaniwang ayos mula sa binasang ulat. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

C. Panuto: Suriin kung ang sumusunod na mga katangian ng isang ulat ay tama o mali. Isulat ang **tsek /** kung tama at **ekis x** kung mali. Isulat ito sa sagutang papel.

- _____ 1. Ang pagbibigay ng ulat ay dapat maikli lamang ngunit nakapaloob ang mga mahahalagang impormasyon o datos batay sa paksang tinalakay.
- _____ 2. Sa pag-uulat, kailangan ang mga impormasyon ay tiyak, malinaw, at organisado.
- _____ 3. Ang paraan ng pagpapahayag ng isang ulat ay dapat na nakapupukaw ng interes ng mga mambabasa.
- _____ 4. Magkaroon nang sapat na kaalam sa paksa na iuulat.
- _____ 5. Kailangang mahaba ang ulat.

Aralin

1

Pagbuo ng mga Bagong Salita Gamit ang Panlapi at Salitang- Ugat, Paggamit sa Usapan at Iba't Ibang Sitwasyon ng mga Uri ng Pangungusap at Pag-uulat Tungkol sa Pinanood

Sa ating pang-araw-araw na pakikitungo sa kapwa, kailangan tayong makipagtalastasan gamit ang iba't ibang mga salita at pangungusap. Ito ay maaaring pasalita o pasulat. Ito ang ating tatalakayin. Umpisahan na natin!

Balikan

Ang **pangungusap** ay isang salita o lipon ng mga salita na nagpapahayag ng buong diwa. Binubuo ito ng simuno at panaguri,

Ang **simuno** ang pinag-uusapan sa pangungusap at ang **panaguri** ay nagsasaad tungkol sa simuno.

Suriin kung ang salita o mga salitang may salungguhit sa sumusunod na mga pangungusap ay simuno o panaguri. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Ang COVID-19 ay isang uri ng *virus* na nakahahawa at nakamamatay.
2. Nagmula ang sakit na ito sa bansang China.
3. Ang бага ay ang unang naaapektuhan nito.
4. Ang mga tao ay umaasa sa bakuna upang mapigilan ang paglaganap ng sakit na ito.
5. Kailangang mag-ingat tayo.

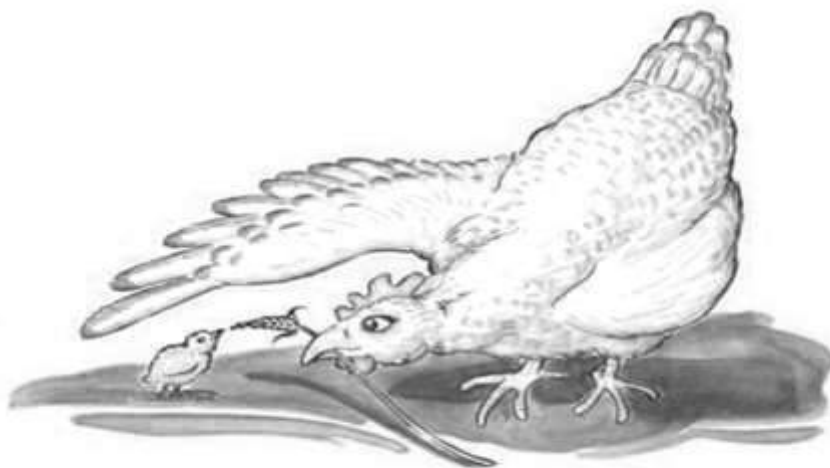
Tuklasin

Magandang araw sa 'yo!

Ako pala si Lito. Napanood ko ang isang *videong* pinamamagatang “Ang Inahing Manok.” Nais kong ibahagi ito sa iyo.

Panuto: Pagkatapos mong basahin ang ulat, sagutin ang sumusunod na mga tanong. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Ang Inahing Manok

ne-np.facebook.com

Isang araw, may isang Inahing Manok na nakakita ng mga butil ng palay. Pinakiusapan niya ang Pusa, ang Bibe, ang Baboy, at ang Kambing na magsipagtanim. Nalungkot ang Inahin nang hindi siya pinaunlakan ng mga kaibigan.

Pinangatawanan ng Inahing Manok ang pagtatanim. Ilang araw lang ay sumibol na ang mga binhi. Nang maglakihan at maging ginto na ang mga butil pinakiusapan niya muli ang mga kaibigan upang tulungan siyang mag-ani. Siya ay hindi naman tinulungan ng mga kaibigan.

ne-np.facebook.com

Nang mapagsama-sama na at maisalansan ang mga inaning palay ay kinailangang bayuhin ang mga ito upang ihiwalay na ang malinis na butil ng bigas.

Matrabaho rin itong gawain kaya pinakiusapan niyang muli ang mga kaibigan ngunit hindi na naman siya sinamahan. Napilitang bayuhin at ihiwalay ng inahin ang bigas sa ipa. Ang mapuputing bigas na inani mula sa mga butil na palay ay isinaing ng masipag na inahin.

Nang ihain na niya ang mapuputing kanin, isa-isang nagdatingan ang mga kaibigan na nakikiusap na makasalo sa pagkain ngunit nagsalita si inahin. Sinabi niyang ang kanin na kaniyang itinanim, binayo, at isinaing ay sapat lamang sa kaniyang pamilya.

A. Panuto: Sa sumusunod na mga pangungusap mula sa ulat, tukuyin kung ang simuno ang nasa unahan o ang panaguri. Isulat ang titik **S** kung simuno at **P** kung panaguri. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

1. Nalungkot ang Inahin nang hindi siya pinaunlakan ng mga kaibigan.
2. Pinangatawanan ng Inahing Manok ang pagtatanim.
3. Ang mapuputing bigas na inani mula sa mga butil na palay ay isinaing ng masipag na inahin.
4. Siya ay hindi naman tinulungan ng mga kaibigan
5. Ang kaning aking itinanim, binayo, at isinaing ay sapat lamang para sa pamilya namin.

B. Panuto: Tukuyin kung ang panlaping ginamit sa mga salitang may salungguhit ay **unlapi**, **gitlapi**, o **hulapi**. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. **Nalungkot** ang Inahin nang hindi siya pinaunlakan ng mga kaibigan.
2. Napilitang **bayuhin** at ihiwalay ng inahin ang bigas sa ipa.
3. Ang mapuputing bigas na **inani** mula sa mga butil na palay ay sinaing ng masipag na inahin.
4. Ilang araw lang ay **sumibol** na ang mga binhi.
5. Ang kaning aking itinanim, **binayo**, at isinaing ay sapat lamang para sa pamilya namin.

Suriin

Ang pagbibigay ng ulat sa mga nangyayari sa ating lipunan ay bahagi ng pang-araw-araw nating buhay. Maaring ito ay batay sa tunay na mga pangyayari na ating nasaksihan o narinig. Maari rin namang batay sa isang *video* na ating napanood.

Ang pagbibigay ng ulat tungkol sa pinanood ay ang pagpapahayag ng mga detalye o kaalaman na iyong nakalap batay sa napanood. Nasasagot nito ang mga mahahalagang mga katanungan gaya ng: **ano, sino, saan, kailan, paano, at bakit**.

Kailangang ang mga impormasyon dito ay **tiyak, malinaw, organisado**, at ang paraan ng pagpapahayag nito ay **nakakapukaw ng interes** ng mga mambabasa.

Ito ay maikli ngunit nakapaloob dito ang mga mahahalagang impormasyon o datos batay sa napanood upang bigyan ng malinaw na pag-unawa ang mambabasa.

Ang isang ulat ay binubuo ng mga pangungusap.

Ano ang pangungusap?

Ito ay salita o lipon ng mga salita na nagpapahayag ng buong diwa. Binubuo ito ng simuno at panaguri.

May dalawang ayos ang pangungusap.

Dalawang Aayos ng Pangungusap

A. Karaniwang ayos

Ang pangungusap ay nasa karaniwang ayos kung nauuna ang panaguri kaysa simuno.

Halimbawa:

1. Matulunging bata si Rona.
2. Magaling magluto ang nanay.
3. Malamig ang simoy ng hangin sa Barangay Patag, Lungsod Silay.

B. Di-karaniwang ayos

Ang pangungusap ay nasa di-karaniwang ayos naman kung nauna ang simuno kaysa panaguri.

Halimbawa:

1. Si Rona ay matulunging bata.
2. Ang nanay ay magaling magluto.
3. Ang simoy ng hangin sa Barangay Patag, Lungsod Silay ay malamig.

Ang mga pangungusap ay binubuo ng mga salita at nakabubuo tayo ng mga bagong salita sa paggamit ng panlapi at salitang-ugat.

Ano ang salitang-ugat? Ito ay isang salitang buo ang kilos. Halimbawa: lakad, luto, laba, kain

Ano ang panlapi? Ito ay katagang ikinakabit sa salitang ugat. Ito ay maaring nasa unahan, gitna o hulihan ng isang salitang-ugat.

Uri ng Panlapi

- A. Unlapi** ang tawag sa panlapi na nasa unahan ng salitang-ugat tulad ng ma-, nag-, mag-, pag-, um- at iba pa.

Halimbawa:

	unlapi	+	salitang-ugat	= bagong salita
1.	mag-	+	luto	= magluto
2.	um-	+	awit	= umawit
3.	na-	+	sabi	= nasabi

- B. Gitlapi** naman ang tawag sa panlapi sa gitna ng salitang-ugat. Madalas ginagamit na gitlapi ang -in at -um.

Halimbawa:

	gitlapi	+	salitang-ugat	= bagong salita
1.	-in-	+	kain	= kinain
2.	-um-	+	talon	= tumalon
3.	-um-	+	sayaw	= sumayaw

- C. Hulapi** ang panlaping kinakabit sa hulihan ng salitang-ugat tulad ng --an, -in, -han -hin.

Halimbawa:

	salitang-ugat	+	hulapi	= bagong salita
1.	basa	+	-hin	= basahin
2.	palit	+	-an	= palitan
3.	sabi	+	-han	= sabihan

- D. Kabilaan** ang panlapi kapag may inilagay na panlapi sa unahan at hulihan ng salitang -ugat.

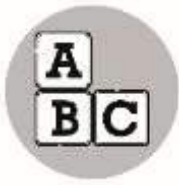
Halimbawa:

Salitang -ugat	+	unlapi	+	hulapi	= bagong salita
1. ingat		pag-	+	-an	= pag-ingatan
2. tanim		mag-	+	-an	= magtaniman

- E. Laguhan** kapag ang panlapi ay ikinakabit sa unahan, gitna at hulihan ng salitang-ugat.

Halimbawa:

Salitang-ugat	+	unlapi	+	gitlapi	+	hulapi	= bagong salita
1. sikap		pag-		-um-		-an	= pagsumikapan
2. sigaw		ipag-		-um-		-an	= ipagsumigawan

Pagyamanin

Gawain 1

Panuto: Ang sumusunod ay mga salitang may panlapi. Gamitin ang bawat isa sa pangungusap na nasa karaniwan at di-karaniwang ayos. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

1. umupo
2. kinuha
3. nagluto
4. dumating
5. sinaktan

Gawain 2

Panuto: Nasa loob ng kahon ang mga detalye na nakuha mula sa napanood na *video* sa *link* na https://www.youtube.com/watch?v=F_rWOU1CLM, gumawa ng isang ulat ayon sa pamantayan sa ibaba. Isulat ito sa sagutang papel.

- a. Ang kalikasan ay isa sa mga biyayang handog na dapat nating ingatan, alagaan at pagyamanin tungo sa ating kaunlaran.
- b. Dito natin nakukuha ang ating pangunahing pangangailangan tulad ng pagkain, tirahan, at iba pa.
- c. Nakakaalarma na ang nangyayari sa ating kalikasan ngayon.
- d. Unti-unting nasisira ang ating kalikasan dahil sa ating kapabayaan.
- e. *Deforestation* at *Exhaust Gases* ay nagdudulot ng *Global warming*.
- f. Pagkalat at pagtapon ng basura sa dagat at ilog ay nakakaapekto sa mga organismo na dito nakatira.
- g. Ang pagsira sa ating kalikasan ay nakakaapekto sa ating buhay.
- h. Nararanasan natin ang pagbaha at landslide.
- i. May mga paraan para mapangalagaan ang ating kalikasan.
- j. Pwede nating isabuhay ang 3 R's o *Reuse, Reduce, at Recycle*.
- k. Ang pagtatanim ng mga puno ay nagbibigay ng *oxygen* at humihigop ng tubig-baha.
- l. Tamang pagtatapon ng basura para mabasawan ang pagkalat at pagdumi ng paligid.

PAMANTAYAN SA PAGMAMARKA	PUNTOS				
	5	4	3	2	1
Maayos at angkop ang ginawang paglalahad. Malinaw ang nilalaman ng ulat.					
Sapat at wasto ang mga detalye at impormasyon.					
Wasto ang mga salitang ginamit at angkop upang maipaliwanag nang maayos.					
Ang panimula ay nakapukaw pansin at nakakuha ng atensyon ng mga tagapakinig.					

Katumbas ng bawat iskor:

- 5 - Napakagaling
- 4 - Magaling
- 3 - Pangkaraniwan
- 2 - Mas mababa sa pangkaraniwan
- 1 - Kailangang paunlarin pa

Gawain 3

Panuto: Gamitan ng angkop na panlapi ang salitang-ugat na may salungguhit upang mabuo ang diwa ng pangungusap. Isulat ang bagong salita sa iyong sagutang papel.

1. Iwas ang matataong lugar ngayong may *Covid-19*.
2. Ugaliing gamit ng *face mask* kapag lumabas ng bahay.
3. Laging hugas ang kamay.
4. Inom ng walong basong tubig o mahigit pa bawat araw.
5. Tingin kaagad sa doctor kapag nakaramdam ng sakit.

Isaisip

Tandaan:

- Ang pagbibigay ng ulat tungkol sa pinanood ay ang pagpapahayag ng mga **detalye o kaalaman** na iyong nakalap batay sa napanood. Nasasagot nito ang mga mahahalagang mga **katanungan**. Kailangang ang mga impormasyon dito ay **tiyak, malinaw, organisado**, at ang paraan ng pagpapahayag nito ay **nakakapukaw ng interes** ng mga tagapakinig.
- Ang pangungusap ay may dalawang ayos. Kapag nauna ang panaguri kaysa simuno tinatawag ito na nasa **karaniwang ayos**. **Di-karaniwang ayos** naman kung nauna ang simuno sa panaguri.
- May tatlong uri ang panlapi. **Unlapi** ang tawag sa panlaping nadagdag sa unang bahagi ng salitang-ugat, **gitlapi** kapag ito ay nasa gitna at **hulapi** naman kapag ito'y nasa hulihan.

Isagawa

- A. Panuto:** Bumuo ng bagong salita gamit ang sumusunod na mga panlapi at salitang-ugat. Pagkatapos, gamitin ang bawat isa sa pangungusap na nasa karaniwang ayos at di-karaniwang ayos. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Salitang-ugat	Panlapi	Bagong Salita
1. talop	an	
2. kalas	um	
3. basa	in	
4. putol	Um	
5. diwang	nag	

B. Panuto: Basahin ang salaysay na sumusunod batay sa video na *Basura Kid* at gawan ito ng ulat ayon sa pamantayan sa ibaba. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Basura Kid

nswmc.emb.gov.ph

Isang gabing maliwanag ang bilog na bilog na buwan. Sa labas ng bahay ng pamilya Lopez, isang malakas na tunog ang bumalabog sa katahimikan.

May pagsabog at may pagyanig. Nagising ang buong pamilya, pati na rin ang pusang natutulog sa tabi ng basurahan.

Sa basurahan nagmula ang kakaibang tunog. Nagtaka ang Nanay kung ano kaya ang ingay na iyon. Akala naman ng kanyang anak na si Boyet ay isang magnanakaw na sinang-ayunan naman ng kanyang Tatay.

Papalapit ang pamilya sa pinto nang biglang bumukas ito. Hindi nila napigilang mapasigaw sa sobrang baho at dami ng basurang tumambad sa kanilang harapan.

nswmc.emb.gov.ph

Dumungaw pa sila at kanilang nalaman na puno na pala ng basura ang kanilang kapaligiran.

Hindi nila ito pinansin dahil basura lang pala ang mga nakita nila. Pinabayaan na lamang nila ito at bumalik sa kanilang pagtulog.

Subalit, nang pabalik na sila sa kanilang kuwarto, mayroong humarang sa kanila! Isang batang nakamaskara, bota, at kapa.

nswmc.emb.gov.ph

Siya pala ay si Basura Kid. Sinabihan niya sila na hindi lang ito basta basura dahil mas masahol pa ito sa halimaw. Sisirain nito ang kalusugan ng pamilya. Sisirain nito ang kapaligiran at mundo. Ang pagkalat ng basura ay dapat daw itong labanan.

Sumigaw si Basura Kid na dapat labanan ang pagkalat ng tambak-tambak na basura. Sumang-ayon naman ang Tatay na dapat itong labanan dahil mas masahol pa raw ito sa halimaw.

Humanap si Tatay ng malaking sako at doo'y isinilid ang mga basura. Plano nitong itapon sa ilog.

Pagdating sa ilog agad inihulog ni Tatay ang basura sa tubig sa pag-aakalang ito ay malulunod at magiging ligtas na sila sa kapahamakan.

Dumating si Basura Kid, lumusong agad at isa-isang kinolekta ang mga basura sa ilog. Bumalik sila sa kanilang bahay upang mapag-isipan ang kanilang gagawin.

Magdamag na inisip ng mag-asawa kung paano lalabanan ang mukhang halimaw na tumpok ng basura.

Napag-isipan nila na ito'y sunugin o lagyan ng pabango ngunit hindi ito nagustuhan ni Basura Kid.

Niyaya ni Basura Kid ang pamilya para labanan ang mga basura. Nilapitan nila ito at ginawa nila ang *segregation*.

Hiniwalay nila ang nabububulok sa di-nabubulok. Kinuha nila ang mga basurang pwede pang i-recycle bilang kagamitan sa bahay, pamayanan, at sa paaralan.

nswmc.emb.gov.ph

Lumipas ang maraming oras at wala na ang ga-halimaw na tambak ng basura. Nasulosyonan na nila ang kanilang basura.

Malaki ang pasalamat ni Tatay kay Basura Kid. Ngunit nang hinanap niya ito ay hindi na niya makita.

Samantala, patawang-patawa na inililigpit ni Boyet ang kanyang maskara, kapa at botas sa ilalim ng kanyang kama.

nswmc.emb.gov.ph

PAMANTAYAN SA PAGGAWA NG ULAT

PAMANTAYAN SA PAGMAMARKA	PUNTOS				
	5	4	3	2	1
Maayos at angkop ang ginawang paglalahad. Malinaw ang nilalaman ng ulat.					
Sapat at wasto ang mga detalye at impormasyon.					
Wasto ang mga salitang ginamit at angkop upang maipaliwanag nang maayos.					
Ang panimula ay nakapukaw pansin at nakakuha ng atensyon ng mga tagapakinig.					

Katumbas ng bawat iskor:

- 5 - Napakagaling
- 4 - Magaling
- 3 - Pangkaraniwan
- 2 - Mas mababa sa pangkaraniwan
- 1 - Kailangang paunlarin pa

Tayahin

A. Panuto: Nasa loob ng kahon ang mga detalye na nakuha mula sa napanood na *video* sa link na <https://www.youtube.com/watch?v=WEbLRfyBEfE>. Gumawa ng isang ulat ayon sa pamantayan sa ibaba. Isulat ito sa sagutang papel.

Ang Aso at ang Uwak

- a. May isang ibong uwak na nakakita ng karne na nakabilad sa araw.
- b. Ang karne ay kanyang tinangay at lumipad nang malayo.
- c. Sa dulo ng sanga ng isang puno ay sinimulan niyang kainin ang karne.
- d. Ngunit narinig niya ang malakas na boses ng isang aso na nagsabing, “sa lahat ng ibon, ang uwak ang pinaka-magaling. Walang kakumpara!”
- e. Natuwa ang uwak at binukas ang bibig para humalakhak.
- f. Ang karne ay nalaglag mula sa kanyang bibig.
- g. Nahulog ito sa lupa kung saan kaagad sinunggaban ng aso.
- h. Walang nagawa si uwak kundi tingnan ang pagkain ng aso sa nahulog nyang karne.
- i. Mula noon hindi na muling nagpalinlang si Uwak kay Aso.

PAMANTAYAN SA PAGGAWA NG ULAT

PAMANTAYAN SA PAGMAMARKA	PUNTOS				
	5	4	3	2	1
Maayos at angkop ang ginawang paglalahad. Malinaw ang nilalaman ng ulat.					
Sapat at wasto ang mga detalye at impormasyon.					
Wasto ang mga salitang ginamit at angkop upang maipaliwanag nang maayos.					
Ang panimula ay nakapukaw pansin at nakakuha ng atensyon ng mga tagapakinig.					

Katumbas ng bawat iskor:

- 5 - Napakagaling
- 4 - Magaling
- 3 - Pangkaraniwan
- 2 - Mas mababa sa pangkaraniwan
- 1 - Kailangang paunlarin pa

B. Panuto: Basahin ang mga pangungusap. Suriin kung nasa karaniwan o di karaniwang ayos ito. Isulat sa iyong sagutang papel.

1. Binaha ang Luzon sa kasagsagan ng Bagyong Uysses.
2. Ang mga kabahayan ay halos lubog sa baha.
3. Maraming mga tao ang sinagip na halos ang iba ay nasa bubong na.
4. Sila nagayon ay nangangailangan na ating tulong.
5. Patuloy tayong manalangin sa kanilang kaligtasan.

C. Panuto: Piliin ang angkop na salita na may panlapi sa loob ng panaklong para mabuo ang diwa ng pangungusap. Isulat ang iyong sagot sa iyong sagutang papel.

1. Isa sa dahilan ng pagbaha ay ang patuloy na (pagputol, nagputol, pinutol) ng puno sa kagubatan.
2. Ang pamahalaan ay (gumawa, naggawa, ginawa) ng batas para pangalagaan ang ating kabundukan.
3. (Ingatan, Mag-ingat, Nag-ingat) natin ang ating kalikasan para sa susunod na mga henersayon.
4. (Nagtanim, Magtanim, Itanim) tayo ng mga puno sa ating mga bakuran.
5. (Kumilos, Magkilos, Nagkilos) na tayo ngayon!

Karagdagang Gawain

Panuto: Subuking gawin ito. Pumili ng isang kilala o sikat na taga-ulat sa telebisyon. Gayahin ang kaniyang istilo sa pag-uulat batay sa mga panyayaring nagaganap sa kasalukuyan. Isulat ang iyong ulat sa sagutang papel. Pumili ng isa sa sumusunod na mga paksa.

1. *Learning Modalities* ng DepEd
2. *COVID-19*
3. Bagyong Ulysses

Tala para sa Guro

Iwawasto ng guro ang posibleng sagot ng mag-aaral.

Susi sa Pagwawasto

Gawain 2 Ang guro ang magwawasto

Gawain 3

Isagawa

1. Iwasan
2. gumamit
3. maghugas
4. Uminom
5. Magpatingin

Tayahin

A. Guro ang magwawasto

B. Guro ang magwawasto

C. Karaniwan

1. Karaniwan
2. Di-karaniwan
3. Karaniwan
4. Di-karaniwan
5. Karaniwan

Karagdagang Gawain

Ang guro ang magwawasto

Gawain 1 Ang guro ang magwawasto

Subukin

- A. 1. Siya ay pinarusahan dahil sa kanyang ginawa
2. Siya ay batang pasaway at pakialamero.
3. Siya ay hahalik sa lupa tuwing dapit-hapon at titira siya sa loob ng ahay dahil siya ay isang tao.
4. Ito ay ang isang paraan para siya ay matutong tumesperto sa nakatatanda at sa mga bagay-bagay na may buhay.
5. Siya ay pinagsabihan ng kanyang nanay na huwag niya itong uulitin dahil magagalit ang duwende.

B. 1. Palagi siyang pinagagalitan ng kanyang nanay ngunit hindi niya ito pinakikikinggan.

2. Nagmamakaawa si Kiko at nangakong hindi na niya ito uulitin.

3. Parang walang narinig si Kiko na parang naantok pa at walang pakialam sa sinabi ng nanay.

4. Cinawa siyang kalahi ng mga bayawak, isang butiki.

5. Sinasaktan niya ito at maging mga halaman ng mga kapitbahay ay kanyang sinira.

C. 1. /

2. /

3. /

4. /

5. x

Balikan

1. simuno
2. panaguri
3. panaguri
4. simuno
5. simuno

Tuklasin

A. 1. p

2. p

3. s

4. p

5. s

Pagymamin

1. unahan
2. hulihan
3. unahan
4. gitna
5. gitna

Guro ang magwawasto

C

Gawain 2 Ang guro ang magwawasto

Gawain 3

Isagawa

1. Iwasan
2. gumamit
3. maghugas
4. Uminom
5. Magpatingin

Tayahin

A. Guro ang magwawasto

B. Guro ang magwawasto

C. Karaniwan

1. Karaniwan
2. Di-karaniwan
3. Karaniwan
4. Di-karaniwan
5. Karaniwan

Karagdagang Gawain

Ang guro ang magwawasto

Gawain 1 Ang guro ang magwawasto

Subukin

- A. 1. Siya ay pinarusahan dahil sa kanyang ginawa
2. Siya ay batang pasaway at pakialamero.
3. Siya ay hahalik sa lupa tuwing dapit-hapon at titira siya sa loob ng ahay dahil siya ay isang tao.
4. Ito ay ang isang paraan para siya ay matutong tumesperto sa nakatatanda at sa mga bagay-bagay na may buhay.
5. Siya ay pinagsabihan ng kanyang nanay na huwag niya itong uulitin dahil magagalit ang duwende.

B. 1. Palagi siyang pinagagalitan ng kanyang nanay ngunit hindi niya ito pinakikikinggan.

2. Nagmamakaawa si Kiko at nangakong hindi na niya ito uulitin.

3. Parang walang narinig si Kiko na parang naantok pa at walang pakialam sa sinabi ng nanay.

4. Cinawa siyang kalahi ng mga bayawak, isang butiki.

5. Sinasaktan niya ito at maging mga halaman ng mga kapitbahay ay kanyang sinira.

C. 1. /

2. /

3. /

4. /

5. x

Balikan

1. simuno
2. panaguri
3. panaguri
4. simuno
5. simuno

Tuklasin

A. 1. p

2. p

3. s

4. p

5. s

Pagymamin

1. unahan
2. hulihan
3. unahan
4. gitna
5. gitna

Guro ang magwawasto

C

Sanggunian

Alexandra Lei Suarez.(2020, May 27).*Ang Aso at ang Uwak* [Video].Youtube.
<https://www.youtube.com/watch?v=WEbLRfyBEfE>

Alexandra Lei Suarez.(2020, May 27). *Ang Inahing Manok* [Video].Youtube.
<https://www.youtube.com/watch?v=CDNgBJVebh4&t=14s>

Mega Toon TV. (2016, March 03) *Alamat ng Butiki* [Video].YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=LitkxkrOcyI>

Trisha Sumalinog. (2018, Jan.2018) *Kalikasan* [Video].YouTube.
https://www.youtube.com/watch?v=F_rWOIU1CLM

Unlinspace.(2019, July 28).*Basura Kid* [Video] YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=lNudV69gcjY&t=12s>

ne-np.facebook.com[*picture*]

nswmc.emb.gov.ph[*picture*]

pinoy.alamat.com[*picture*]

Uri ng Panlapi: Google

<https://www.google.com/search?q=uri%20ng%20panlapi&oq=uri&aqs=chrome.0.69i59j69i57j0l2.1890j0j9&client=ms-android-huawei&sourceid=chrome-mobile&ie=UTF-8#imgsrc=kOt9psL9X2px2M>

wikakids.com

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

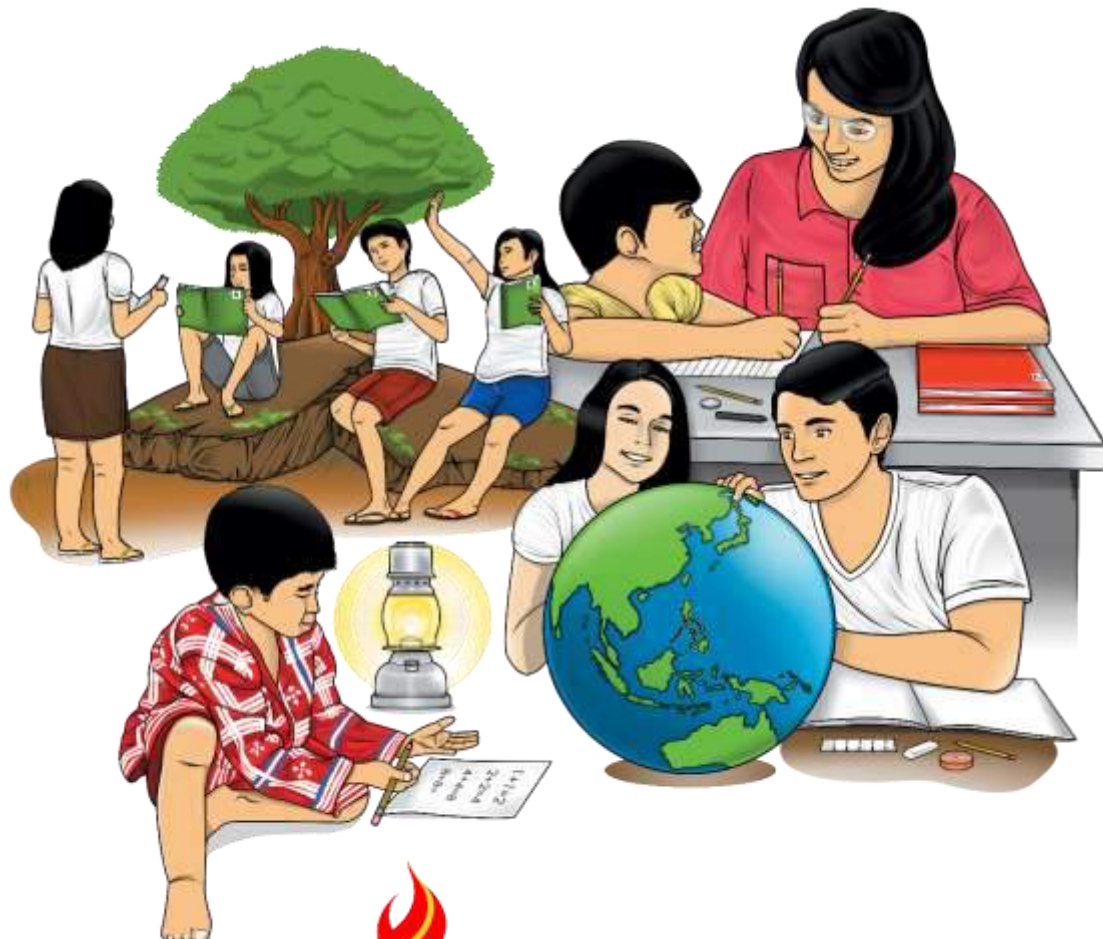
Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Filipino

Ikatlong Markahan – Modyul 6: Pagsulat ng Tula at Sanaysay na Naglalarawan

Filipino – Ikaanim na Baitang**Alternative Delivery Mode****Ikatlong Markahan – Modyul 6: Pagsulat ng Tula at Sanaysay na Naglalarawan Unang Edisyon, 2020**

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anumang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o *brand name*, tatak o *trademark*, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anumang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anumang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anumang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtulis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Agnes G. Belmonte
Editor:	Juliet P. Quezon
Tagasuri:	Juliet P. Quezon, Edwin Pameroyan, Carmel Joy P. Aujero Roselyn C. Roldan, Celestino S. Dalumpines IV Antonette Espora
Tagaguhit:	Ednan Jamandre, Ana Mae P. Aujero
Tagalapat:	Jerry R. Baguios, Joy P. Nakamura, Niño D. Jacobe
Mga Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma, Cynthia G. Demavivas Elena P. Gonzaga, Federico P. Pillon, Jr., Juliet P. Quezon Carmel Joy P. Aujero

Inilimbag sa Pilipinas ng Department of Education – Region VI

Office Address: Duran Street, Iloilo City

Telefax: (033) 336-2816 (033) 509-7653

E-mail Address: region6@deped.gov.ph

FILIPINO

Ikatlong Markahan – Modyul 6: Pagsulat ng Tula at Sanaysay na Naglalarawan

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Magandang araw!

Ang ating kapaligiran, karanasan, sarili, mga minamahal na tao, hayop o bagay man ay maaari nating ilalarawan sa pamamagitan ng isang tula o sanaysay na naglalarawan.

Ang tula at sanaysay ay mas nakaaaliw sa mga mambabasa kung ginagamitan ng angkop na mga salitang naglalarawan. Mas nakakapukaw ito nga interes at imahinasyon.

Sa pagtatapos mo ng modyul na ito, inaasahang:

- nakasusulat ka ng tula at sanaysay na naglalarawan.
(F6PU-IVa-2.1)

Subukin

Panuto: Tingnan ang larawan. Magbigay ng isang salitang naglalarawan tungkol dito. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

1.

2.

3.

4.

5.

Aralin

1

Pagsulat ng Tula at Sanaysay na Naglalarawan

Isang bagong aralin na naman ang ating tatalakayin ngayong araw. Tiyak na maaaliw ka sa kung papaano gagawin ang pagsulat ng tula at sanaysay gamit ang mga salitang naglalarawan. Ngunit, bago tayo magpatuloy, balikan muna natin ang inyong napag-aralan tungkol sa mga salitang naglalarawan.

Balikan

Panuto: Basahing mabuti ang tula. Sipiin ang limang salitang naglalarawan na makikita rito. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

ANG PANDEMYA

ni: Agnes G. Belmonte

Sino'ng mag-aakala na darating ang nakahahawang pandemya?

Binulabog ang lahat ng tao sa buong bansa.

Sa maunlad na bansang China raw ito nagmula,

Kay bilis na kumalat, marami ang nahawa.

Lahat ay hindi nakapaghanda, lahat halos ay di-handa.

Saan kukuha ng pantawid gutom sa kumakalam na sikmura?

Kung ang lahat halos ay magsasara, trabaho at eskwela,

dahil inanunsiyong mag-lo-lockdown na!

Mga gutom na mamamayang Pilipino,

umaasa sa ayuda ng gobyerno.

Hinintay ang kakarampot na tulong

mula sa may mga ginintuang puso.

Upang sa araw-araw ay patuloy na mabuhay,
at umaasang darating ang isang magandang umaga,
na ang pandemya'y wala na.

Mga Tala para sa Guro

Ito ay panimulang pagtatasa lamang. Maaaring itala ang iskor para matukoy ang kahinaan ng mag-aaral.

Tuklasin

Panuto: Punan ang patlang ng salitang naglalarawan upang mabuo ang diwa ng pahayag. Piliin ang sagot sa loob ng kahon. Gawin ito sa sagutang papel.

masustansiyang	malinis	nakamamatay
	nakahahawang	matataong

Pangangalaga sa Panahon ng Pandemya

Patapos na ang taong 2019, nang lumabas ang balita na bumulabog sa buong bansa, ang paglaganap ng 1._____ na *virus* na tinawag na Covid 19. Nagsimula ang *virus* sa bansang China, hanggang sa lumaganap na sa buong mundo.

Kailangan ang wastong pangangalaga at pag-iingat sa sarili upang hindi mahawaan ng 2._____ sakit na ito. Narito ang mga tagubilin na dapat tandaan at sundin upang pangalagaan ang sarili. Gumamit ng 3._____ na *mask* o pantakip sa mukha bilang pananggalang sa talsik ng laway o paglanghap ng *virus*.

Laging maghugas ng kamay gamit ang sabon at tubig o kaya'y paggamit ng *alcohol*. Iwasan ang mga 4._____ lugar at laging panatilihin ang isang metrong distansiya. Kumain ng 5._____pagkain. Uminom ng bitamina at laging mag ehersisyo.

Suriin

Mas nagkakainteres ang mga mambabasa ng tula at sanaysay kapag ginagamitan ng mga salitang naglalarawan o pang-uri.

Ano nga ba ang salitang naglalarawan o pang-uri?

Ang **pang-uri** ay salitang naglalarawan sa pangngalan o panghalip. Maaaring nagsasaad ito ng bilang, kulay, katangian, hugis, sukat, at iba pa.

Halimbawa:

Kulay – puti, dilaw, itim, pula

Bilang – marami, isa, lima

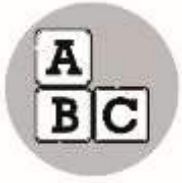
Katangian – mataba, mabait, matamis

Hugis – bilog, tatsulok, parihaba

Sukat – maiksi, malapad, mataas

Ang mga salitang may salungguhit sa sumusunod na mga pangungusap ay halimbawa ng pang-uri o mga salitang naglalarawan:

- a. Si Alice ay may limang, matatabang aso.
- b. Siya ay isang ulirang anak.

Pagyamanin

Gawain 1

Panuto: Basahin ang tula at kopyahin ang mga salitang naglalarawan. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Si Nanay

ni: Agnes G. Belmonte

Kung mayroong nanay sa bawat tahanan,
ang mga kasapi ng pamilya ay may kasiyahan,
Sa problema sila'y nagdadamayan,
laging gabay nila ang ilaw ng tahanan.

Kung sa bawat bahay ay mayroong ina,
lahat ay malinis, lahat ay masaya.
Ang kaniyang ugali ay kaaya-aya,
at ang kabaitan ay walang kagaya.

Sa aming tahanan ay may nanay ako,
mabait, masipag, mahusay magkuwento.
Kapag may dumating na kaibigan ko,
ang palagay niya rito'y anak na katulad ko.

Gawain 2

Panuto: Pumili ng isa sa sumusunod na mga paksa. Sumulat ng isang sanaysay tungkol dito gamit ang mga salitang naglalarawan. Bilugan ang mga ito. Sa pagsulat ng sanaysay, ang lahat ng pangungusap ay nagsasaad ng isang paksa lamang. Ito ay may panimula, katawan at wakas. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

1. Ang Aking Kaibigan
2. Ang Kalikasan
3. Ang Aking Pamilya
4. Ang Huwarang Anak

Gawain 3

Panuto: Dugtungan ng isang saknong ang tula gamit ang mga salitang naglalarawan. Bilugan ang mga ito. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Sa Aming Pamayanan

Ang aming pamayanan ay maituturing na huwaran,
mga mamamayan halos lahat nagdadamayan.
Sa pagpapanatili ng kalinisan lahat nagtutulungan,
upang sa aming lugar kalusugan ay maalagaan

Isaisip

Ano ang makakatulong upang maging kasabik-sabik sa mambabasa ang ating tula o sanaysay?

Tama! Gamitan ito ng mga **salitang naglalarawan o pang-uri**. Nagagawa nitong maging malinaw, makulay, at nakatutulong na higit na mauunawaan ang ating isinulat.

Kaya, sa iyong pagsulat ng tula o sanaysay, pagyamanin ito sa tulong ng makukulay at angkop na mga salitang naglalarawan o pang-uri.

Isagawa

Panuto: Pumili ng iyong paksa at sumulat ng tatlong saknong na tula gamit ang malayang pagsulat, walang sukat at tugma, gamit ang mga salitang naglalarawan. Bilugan ang mga ito. Gawin sa iyong sagutang papel.

Tayahin

Panuto: Basahin ang tula. Punan ng angkop na salitang naglalarawan ang patlang upang mabuo ang kaisipan. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Ang Aking Pusa

Ako'y may alagang pusang _____,
Mahilig itong manghuli ng _____ daga.
Tuwing gabi, sa labas makikita,
Naghihintay ng kaniyang mahuhuling palabas ng lungga.

Hindi naglaon, 'di lang siya nag-iisa
'Pagkat nagsilang ito ng _____ kuting.
Gaya rin niya, _____ din sila
'Pagkat inaalagaan ng _____ ina

Tala para sa Guro

Iwawasto ng guro ang posibleng sagot ng mag-aaral.

Karagdagang Gawain

Panuto: Pumili ng paksa sa iyong interes. Sumulat ng sanaysay batay sa rubrik sa ibaba gamit ang mga salitang naglalarawan. Bilugan ang mga ito. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Rubrik sa Pagsulat ng Sanaysay

Pamantayan	Kahanga-hanga	Mahusay	Magaling	Pagbutihin pa
Nilalaman	6-7 na puntos Ang nilalaman ay makabuluhan at ang kalinisan ay nakikita sa kabuoan ng sanaysay.	4-5 na puntos Ang nilalaman ay makabuluhan ngunit hindi gaano malinis ang kabuoan ng sanaysay.	2-3 na puntos Ang nilalaman ay hindi gaanong makabuluhan at may kaunting bura ang sulat.	1 na puntos Walang kabuluhan ang nilalaman at hindi malinis ang pagkasulat ng sanaysay.
Tema	4 na puntos Ang kabuoan ng sanaysay ay may kaisahan sa tema.	3 na puntos Karamihan sa nilalaman ay kaugnay sa tema.	2 na puntos Ilan sa nilalaman ay hindi kaugnay sa tema	1 na puntos Walang kaisahan at kaugnayan sa tema ang nilalaman.
Istilo ng Pagsulat	4 na puntos Ang ginamit na istilo ay malinaw, masining at madaling mababasa.	3 na puntos Ang istilo sa pagsulat ay malinaw at nababasa pero hindi masining.	2 na puntos Ilan sa mga salita ay hindi malinaw.	1 na puntos Mahirap basahin ang istilong ginamit.

Susi sa Pagwawasto

Subukin

Maaaring sagot (Tanggapin ang ibang pang possible sagot.)

- Balikan**
1. mabango
 2. mataba
 3. mayabong
 4. malaki
 5. maganda

Nakahahawang, marami, maunlad, kumakalam, gutom, kakampot, ginintuang, maganda

Tuklasin

Nakamamatay, nakahahawang, malinis, matataong, masustansiyang

Pagymamin

Gawain 1

1. malinis
2. masaya
3. kaaya-aya
4. walang kagaya
5. mabait
6. masipag
7. mahusay

Gawain 2

Ang guro ang magwawasto.

Gawain 3

Ang guro ang magwawasto.

Isagawa

Ang guro ang magwawasto.

Tayahin

Tanggapin ang angkop na sagot.

mataba

pesteng

lima

malusog

mapagmahal

Karagdagang Gawain

Ang guro ang magwawasto.

Sanggunian

Cayabyab, R. A. S. (2018, October 13). Rubrik sa Pagtataya ng Sanaysay.
[Google.com/search?q=rubric+sa+pagtataya+ng=sanaysay&oeq=rubric&aqs=chrome.0.69i59l3j69i57j69i60.2883j0j4&client=ms-android-huawei&source=chrome-mobile&ie=UTF-8#imgsrc=BY7gbnToYPjw8M](https://www.google.com/search?q=rubric+sa+pagtataya+ng=sanaysay&oeq=rubric&aqs=chrome.0.69i59l3j69i57j69i60.2883j0j4&client=ms-android-huawei&source=chrome-mobile&ie=UTF-8#imgsrc=BY7gbnToYPjw8M)

Mga tulang pambata. (2017, April 30). In Facebook.

<https://www.facebook.com/776386982543148/posts/mabait-si-lolakung-mayroong-lola-sa-bawat-tahananang-lahat-ng-bata-ay-may-kasiya/776388875876292>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpdpd@deped.gov.ph